

👉 صفحات حل شده‌ی کتاب نگارش پنجم

این فایل به همت بچه‌های تحت حمایت خیریه آماده شده و استفاده از آن رایگان می‌باشد.

❌ فروش و کسب درآمد از آن حرام است و بچه‌های تحت حمایت رضایت ندارند ❌

✅ استفاده کنندگان اگر تمایل داشتید صندوق خیریه رو به دلخواه حمایت مالی داشته باشید. به دلخواه و در صورت تمایل..

شماره حساب موسسه خیریه حامیان دانش

5859831075704402

به نام نعمتی بانک تجارت

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ وَّ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَّ عَجِّلْ فَرَجَهُمْ

نگارش فارسی

پنجم دبستان

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

نام کتاب: نگارش فارسی پنجم دبستان - ۵۰۴
پدیدآورنده: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
مدیریت برنامه‌ریزی درسی و تألیف: دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری
شناسه افزوده برنامه‌ریزی و تألیف: پریچهر جلی‌آده، علیرضا چنگیزی، حاتم زندی، محمدرضا سرشار،
محمدرضا سنقری، اسدالله شعبانی، عبدالعظیم کریمی، زهرا السادات موسوی، شهین نعمت‌زاده و عباسعلی
وفایی (اعضای شورای برنامه‌ریزی)
فریدون اکبری شلدره، حسین قاسم پورمقدم، نازیلا بهروان و مهتاب میرایی آشتیانی (اعضای گروه تألیف)

مدیریت آماده‌سازی هنری: اداره‌ی کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی
شناسه افزوده آماده‌سازی: احمدرضا امینی (مدیر امور فنی و چاپ) - مجید ذاکری یونسی (مدیر هنری) - جواد
صفری (طراح گرافیک، طراح جلد) - نوشین رستمی (صفحه‌آرا) - ثنا حسین پور، سیاوش ذوالفقاریان و بهراد
قریب (تصویرگر) - کامران انصاری (طراح خط رایانه‌ای) - زهرا ایمانی نصر، مریم جعفرعلیزاده، فاطمه صفری
ذوالفقاری، فاطمه پزشکی و حمید ثابت کلاچاهی (امور آماده‌سازی)
نشانی سازمان: تهران: خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره‌ی ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)
تلفن: ۸۸۸۳۱۱۶۱-۹، دورنگار: ۸۸۳۰۹۲۶۶، کدپستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹
ناشر: شرکت افست: تهران - کیلومتر ۴ جاده‌ی ابعلی، پلاک ۸، تلفن: ۷۷۳۳۹۰۹۳
دورنگار: ۷۷۳۳۹۰۹۷، صندوق پستی: ۴۹۷۹ - ۱۱۱۵۵
چاپخانه: شرکت افست «سهامی عام» (www.Offset.ir)
سال انتشار و نوبت چاپ: چاپ ششم ۱۳۹۹

برای دریافت فایل pdf کتاب‌های درسی به پایگاه کتاب‌های درسی به نشانی www.chap.sch.ir و
برای خرید کتاب‌های درسی به سامانه فروش و توزیع مواد آموزشی به نشانی www.irtextbook.ir یا
www.irtextbook.com مراجعه نمایید.

کلیه‌ی حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش است و هرگونه استفاده از کتاب و اجزای آن به صورت چاپی و الکترونیکی و ارائه در پایگاه‌های مجازی، نمایش، اقتباس، تلخیص، تبدیل، ترجمه، عکس‌برداری، نقاشی، تهیه‌ی فیلم و تکثیر به هر شکل و نوع بدون کسب مجوز از این سازمان ممنوع است و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

ISBN 978-964-05-2434-3

شابک ۹۷۸-۹۶۴-۰۵-۲۴۳۴-۳

سروهای سرفراز آمدند
عاشقان به پیشواز آمدند

****

باغها بهار شد ز بوی باد
آفتاب را به دشت هدیه داد

تا تو ای بهار تازه آمدی
مثل رودخانه های پرخروش

دسته دسته گل شکفت در زمین
آسمان برای چشم روشنی

فصل چهارم: نام آوران ۴۷

- ۴۸ درس نهم: نام آوران دیروز، امروز، فردا
- ۵۳ درس دهم: نام نیکو
- ۵۷ درس یازدهم: نقش خردمندان
- ۶۲ درس دوازدهم: درس آزاد (فرهنگ بومی ۲)

فصل پنجم: راه زندگی ۶۷

- ۶۸ درس سیزدهم: روزی که باران می بارید
- ۷۳ درس چهاردهم: شجاعت
- ۷۷ درس پانزدهم: کاجستان

فصل ششم: علم و عمل ۸۳

- ۸۴ درس شانزدهم: وقتی بوعلی، کودک بود
- ۸۹ درس هفدهم: کار و تلاش

پیشگفتار ۵

فصل اول: آفرینش ۷

- ۸ درس اول: تماشاخانه
- ۱۲ درس دوم: فضل خدا

فصل دوم: دانایی و هوشیاری ۱۷

- ۱۸ درس سوم: رازی و ساخت بیمارستان
- ۲۳ درس چهارم: بازرگان و پسران
- ۲۷ درس پنجم: چنار و کدوئین

فصل سوم: ایران من ۳۳

- ۳۴ درس ششم: سرود ملی
- ۳۸ درس هفتم: درس آزاد (فرهنگ بومی ۱)
- ۴۰ درس هشتم: دفاع از میهن

پیشگفتار: سخنی با آموزگاران محترم

خدای حکیم و دانای مهربان را سپاس می‌گوییم که ما را به مسیر تعلیم و تربیت این کشور راهنمایی فرمود و به ما فرصت داد تا بتوانیم گامی دیگر در بهسازی و تألیف کتاب‌های درسی برداریم. کتابی که پیش روی شما همکاران گرامی گشوده شده، حلقه‌ی میانی از زنجیره‌ی دوره‌ی دوم ابتدایی است. دوره‌ی اول ابتدایی، سه سال نخست (اول تا سوم) و دوره‌ی دوم، سه سال دوم (چهارم تا ششم) ابتدایی را در بر می‌گیرد. بنابراین ساختار و محتوای فارسی پایه‌ی پنجم از سویی با پایه‌ی چهارم و پایه‌های پیش از آن، و از سوی دیگر با پایه‌ی ششم و بالاتر باید پیوستگی و همخوانی داشته باشد. در سازماندهی ساختار و تدوین محتوا، تلاش کرده‌ایم این هماهنگی و نظام پیوستاری را حفظ کنیم. درک این انسجام درونی برنامه و کشف پیوستگی‌های عناصر سازه‌ای آن، آموزش را به مسیر درست می‌کشاند و فرایند یاددهی - یادگیری را نیز معنادارتر می‌سازد. به همین سبب از همکاران ارجمند درخواست می‌شود، پیش از آغاز آموزش، همه‌ی کارافزارهای (بسته‌ی) آموزشی را تهیه و مطالعه فرمایند و پس از شناخت اهداف آموزشی هر یک از اجزا و تشخیص ارتباط میان آنها، تدریس را آغاز نمایند.

این کتاب از دو پهنه‌ی اصلی زبان آموزی (مهارت‌های خواندن و مهارت‌های نوشتن)، به پهنه‌ی مهارت‌های نوشتاری و مکتوب زبان فارسی اختصاص دارد. در اینجا هدف ما این است که دانش‌آموزان آنچه را در پهنه‌ی مهارت‌های شفاهی یا خوانداری زبان از کتاب فارسی، دیده، خوانده، شنیده و آموخته‌اند و درباره‌ی آنها اندیشیده‌اند؛ اکنون بتوانند همان‌ها را بنویسند. در آموزش باید به این درهم تنیدگی مهارت‌ها و تأثیر دو سویه‌ی یادگیری آنها توجه داشته باشیم و برای رشد سطح یکی، از پیشرفت و توانایی‌های دیگری بهره بگیریم. دانش‌آموزی که خوب می‌خواند و درک درستی از خوانده‌ها دارد، اما در تبدیل خوانده‌ها به نوشته، ناتوان است؛ باید با تکیه بر توانایی او به درمان ناتوانی پردازیم. البته تشخیص آسیب‌ها و به کارگیری شیوه‌ی مناسب برای رشد سطح یادگیری و تقویت مهارت‌ها، از ظرافت‌های هنر معلمی است. بر پایه‌ی آنچه گفته شد و با توجه به اصول حاکم بر برنامه‌ی درسی زبان آموزی و برای تحقق اهداف

مورد نظر آن، محتوای این کتاب، در بخش‌های زیر، سازمان‌دهی شده است:

🌱 **املا و واژه‌آموزی یا دانش زبانی:** این بخش به تقویت بازشناسی و کاربست شکل درست نشانه‌ها و ساخت کلمه در نوشتن، و تمرین و تثبیت آموخته‌های مربوط به دانش زبانی، اختصاص دارد. 🌱 **درک متن:** در این قسمت، هدف این است که توانایی درک و میزان فهم دانش‌آموزان از متن‌های خوانده شده، تقویت گردد. برای رشد درک و دریافت، چند گام (خوانش متن، ایجاد فرصت برای تفکر، تمرین و تکرار و پاسخ به پرسش‌ها) پیش‌بینی شده است تا دانش‌آموزان را از سطح ساده و دریافت اطلاعات آشکار متن به لایه‌های زیرین و سطوح عمیق‌تر درک متن، هدایت نماید.

🌱 **نگارش (تصویرنویسی و انشا):** فعالیت‌های این بخش، با هدف تقویت مهارت نوشتن، طراحی شده‌اند. این قسمت از کتاب، در حقیقت، جلوه‌گاه اصلی توانایی نوشتاری دانش‌آموزان است. از راه نوشته‌های دانش‌آموزی در این بخش، می‌توان به میزان یادگیری و درک فراگیران از آموزه‌های کتاب فارسی و دیگر درس‌ها پی برد.

در نوشتن از ظرفیت تصویر برای پرورش گفتار و نوشتار، بهره گرفته‌ایم و با شگردهایی همچون دقت در جزئیات، مقایسه‌ی پدیده‌ها، نوشتن تفاوت‌ها و همانندی‌ها، تبدیل شعر به نوشته‌های ساده و... این برنامه را در فارسی پنجم تداوم بخشیده‌ایم.

نکته‌ی شایسته‌ی تأمل، این است که هر موضوع نگارشی با چند راهکار همراه شده‌است که در آموزش و ارزشیابی باید مورد توجه قرار گیرد. این راهکارها با عنوان «توجه» تدوین گردیده است.

🌱 **هنر و سرگرمی و جمع‌بندی آموخته‌ها (فقط پایان فصل‌ها):** بخش هنر و سرگرمی، پایان‌دهنده‌ی فصل کتاب و تمرینی باهدف جمع‌بندی و مرور آموخته‌هاست؛ هم‌جنبه‌ی هنری و حس‌زیبایی‌شناختی را تقویت می‌کند و هم فرصتی برای بازی‌های زبانی فراهم می‌سازد. این فعالیت‌ها در قالب بازی و یادگیری به گونه‌ای طراحی شده‌اند که پاسخ دادن به آنها دانش‌آموزان را غیرمستقیم به بازخوانی و یادآوری آموخته‌هایشان تشویق کند.

گروه زبان و ادب فارسی

دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری

درس اول : تماشاخانه

درس دوم: فضل خدا

فصل اول

آفرینش

درس اول

تماشاخانه

املا و واژه‌آموزی

۱ جمله‌هایی را که در آنها یکی از واژه‌های **لطیف - طبیعت - محکم** به کار رفته است، بنویسید.

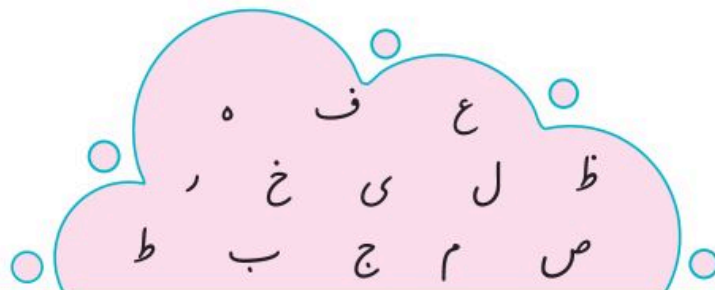
پدیده‌های لطیف، زیبا و عجیب، پیش روی ما هستند که به سادگی از کنارشان می‌گذریم. / مطالعه در طبیعت

و تامل درباره چیزهایی که هر روز می‌بینیم و از کنارشان می‌گذریم، راه مناسبی برای شناختن آنهاست. / یکی

دیگر از این افریده‌های زیبا و لطیف، گیاهان و سبزه‌ها هستند. / ولی گاهی می‌بینیم همین علف‌های نازک و

لطیف از میان سنگلاخ سر در می‌آورند، با کف زمین سخت و محکم را می‌شکافند و بیرون می‌آیند.

۲ با حروف در هم ریخته‌ی زیر کلمه‌هایی بسازید که ارزش املائی داشته باشند.

لطیف - ظلم - صخره - علم - عجیب - طرف - علف

۳ شش واژه‌ی مخالف یا متضادِ هم بنویسید و آنها را دو به دو در یک جمله به کار ببرید.

جمله	واژه‌ها	
رفتگران در سرما و گرما خیابن‌ها را تمیز می‌کنند	گرما	سرما
مادربزرگ من روز و شب به یاد خداوند است	شب	روز
ما باید به صداهای کوتاه و بلند گوش دهیم تا افریده‌های ساکت خدا را بشناسیم	بلند	کوتاه

درک متن

جاهای خالی را با یکی از نشانه‌های ربط «**اما**، **ولی**، **چون**، **زیرا**، **سپس**، **بعد**» پر کنید.

۱ مسعود کاغذ و قلم را از احمد آقا گرفت ..... **اما** ..... نمی‌دانست از کجا شروع کند و چه بنویسد.

۲ کوه‌ها منبع خیر و برکت هستند ..... **چون** ..... هزاران چشمه از دل آنها می‌جوشند.

۳ ..... **چون** ..... به خداوند اعتماد دارم، تمام سختی‌های زندگی را تحمل می‌کنم.

۴ استفاده از وسایل نقلیه‌ی موتوری، رفت و آمد را آسان کرده است ..... **اما** ..... مشکلاتی را

هم ایجاد می‌کند.

۵ متن درس تماشاخانه را با دقت بخوانید، **سپس** ..... به سؤالات آن پاسخ دهید.

۶ می‌توانی با استفاده از کتاب‌ها و نقل قول‌ها درباره‌ی آداب و رسوم محل زندگی خود،

بنویسی ..... **سپس** ..... برای آن یک عنوان مناسب انتخاب کنی.

۷ ..... **چون** ..... گل‌ها را خیلی دوست داشت، تصمیم گرفت از این راه جانشینی برای خود

انتخاب کند.

۱ با توجه به تصویر، کارهای زیر را انجام دهید:

۲ از تصویرها، موضوعی برای نوشتن انتخاب کنید.

۳ درباره‌ی موضوع انتخاب شده، دو بند بنویسید.

موضوع: کوه‌های سر به فلک کشیده

...کوه‌های سر به فلک کشیده و بلند یکی از شگفتی‌های افرینش هستند. آن‌ها انگار از همه کس

و همه چیز به آسمان‌ها نزدیک‌ترند و همیشه پر غرور ایستاده‌اند. پدرم همیشه می‌گوید: سعی

کن در مقابل مشکلات مثل کوه باشی همان قدر قوی و محکم و من همیشه سعی می‌کنم در مقابل

مشکلات محکم بایستم و به خدا توکل کنم.

یکی از صداهای زیر را در ذهنتان مجسم کنید و درباره‌ی آن یک بند بنویسید.

صدای آبشار   صدای به هم خوردن برگ‌ها   صدای زنبور

موضوع: صدای به هم خوردن برگ

باد مثل کودکی بازیگوش لا به لای درخت‌ها می‌دود. صدای به هم خوردن برگ‌ها به گوش

می‌رسد. پرندگان آواز سر داده‌اند. انگار طبیعت جشن بزرگی به پا کرده است. گندم زارها با وزش

باد به رقص درآمده‌اند. دلم می‌خواهد من هم در این جشن شرکت کنم. کفش‌هایم را می‌پوشم

و به دل طبیعت می‌روم.

.....

.....

.....

.....

.....

توجه:

به جزئیات تصویر یا موضوع شنیداری (مانند صدا، رنگ، شکل، اندازه، جهت، نور، لطافت و ...)، خوب دقت کنید.

موضوعی را که به آن علاقه‌مند هستید، برای نوشتن انتخاب کنید.

جزئیاتی را که در تصویر دیده‌اید یا در صدا شنیده‌اید، در نوشته‌ی خود بیاورید.

نشانه‌های نگارشی را در جای مناسب به کار بگیرید.

درس دوم

فصلِ خدا

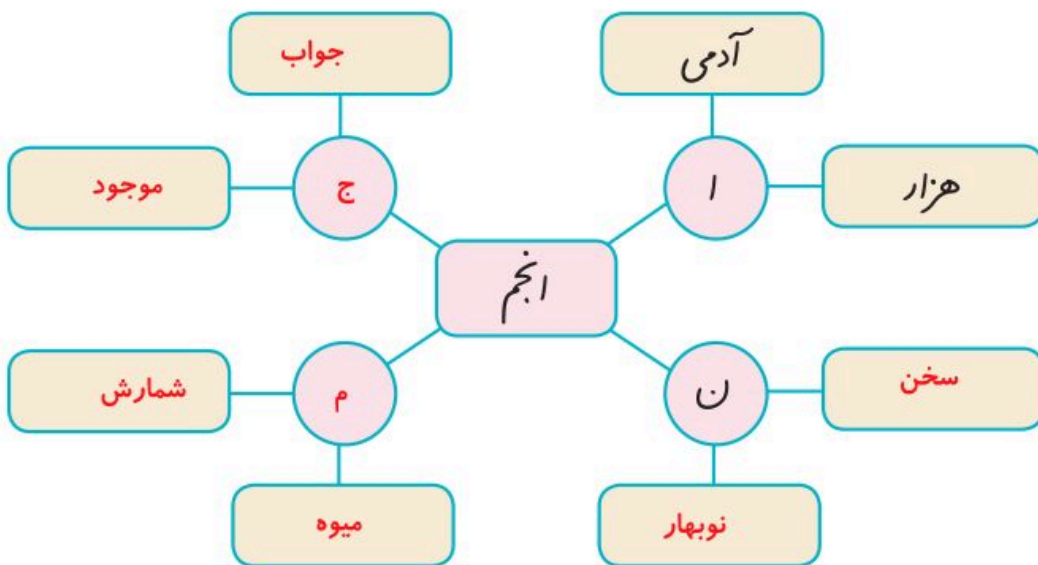
املا و دانش زبانی

۱ کلمه‌های زیر را با حروف مناسب کامل کنید.

فصل — توجید — تأثیر — . . . م . ن . د .

۲ ابتدا حروف کلمه‌ی نوشته شده را جدا کنید، سپس مانند نمونه برای هر حرف، دو واژه

بنویسید.

مانند نمونه، در متن درس، واژه‌هایی را که آهنگ یکسانی دارند، پیدا کنید و بنویسید.

شمار، هزار، هزار

لاله زار، نوبهار، شاخسار / چمن، پیرهن

درک متن

با توجه به متن حکایت «درخت گردکان»، جمله‌های زیر را به ترتیب شماره گذاری کنید.

۲ زیر سایه‌ی درخت گردویی دراز کشید و به فکر فرو رفت.

۴ ناگهان گردویی از شاخه جدا شد و به پیشانی‌اش خورد.

۳ پیش خود گفت: «چرا خدا خربزه را روی بوته و گردو را روی درخت به این بزرگی آفریده

است».

۱ مرد، خسته و تشنه با الاغش به یک جالیز خربزه رسید.

۵ بی‌درنگ خدا را شکر کرد و فهمید که هیچ کار خدا بی‌حکمت نیست.

کتاب خوانی

یک کتاب داستان انتخاب کنید؛ آن را بخوانید و سپس رویدادهای آن را به ترتیب، بنویسید.

نام داستان: از همه مهربان تر

شخصیت‌ها: موش کوچک، موش بزرگ، جغد، فیل، زرافه

.....

.....

زمان: نیمه روز

.....

مکان: صحرا و جنگل

.....

رویدادها: موش کوچک می خواهد بداند چه کسی از همه مهربان تر است . به همین دلیل با

موش بزرگ صحبت می کند و آن ها با هم به صحرا و جنگل می روند . برای رسیدن به پاسخ ، موش

کوچک با حیوانات مختلفی آشنا می شود .

.....

.....

.....

.....

.....

شعر «رقص باد، خنده‌ی گل» را به صورت داستان، بنویسید.

موضوع: بازگشت بهار

باد سردی از صحرا عبور کرد و به سبزه زارانی رسید که در تابستان سرسبز و زیبا بودند. با وزش

باد، فصل پاییز شروع شد و سبزه زاران کم کم زرد شدند و درخت نارون هم رنگ پاییزی به خودش

گرفت. با وزش باد پاییزی، برگ‌های خشک شده درختان و گل‌ها به زمین ریختند. چشمه‌ها هم

بی‌اب شدند. گویی باغ و بوستان به خواب رفتند. کشاورز دانه‌ها را کاشت و درخت انگور را هرس

کرد.

اما پاییز و زمستان تمام می‌شود و دوباره بهار می‌رسد و از زمینی که خشک و در خواب بود

دوباره گیاه می‌روید و چشمه می‌جوشد. درخت نارون دوباره برگ می‌دهد و شاخه‌های کهنه سبز

می‌شوند. دوباره گل‌ها شکفته شده و باغ پر از بوی خوب گیاهان و عطر گل‌ها می‌شود. دوباره

پرستوها بر می‌گردند و شروع به لانه‌سازی می‌کنند.

توجه:

در تبدیل کردن شعر به قصه، نکات زیر را رعایت کنید.

موضوع اصلی شعر و شخصیت‌های آن را حفظ کنید.

زمان و مکان رویدادها را بیان کنید.

در بیان رویدادها، جزئیات را دقیق بنویسید.

۱ از روی سرمشق زیر، خوش خط و زیبا بنویسید.

گل بخندد بر سر گل بوته‌ها   پر کند بوی خوش گل ، باغ را

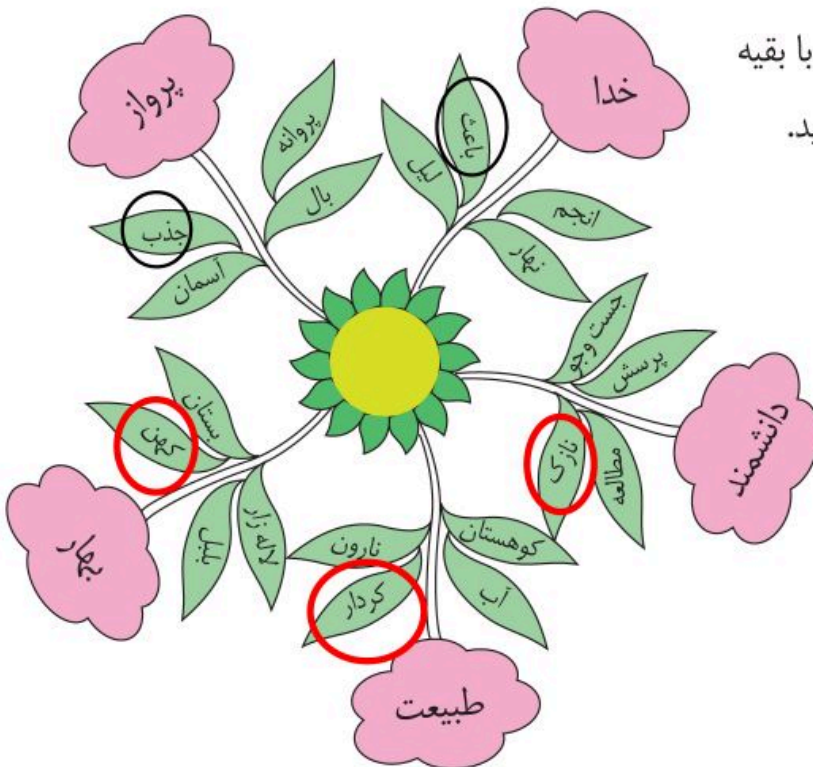
باز می‌آید پرستو نغمه خوان   باز می‌سازد در اینجا آشیان

۲ جاهای خالی را با نشانه‌های (، ، ! ، ؟ ، « ») پر کنید.

پرنده‌ی کوچک و زیبا ناگهان به زبان آمد و گفت :.. ! ای باغبان مهربان که با درخت‌ها مهربانی.. مرا خوب نگاه کن .. بین چقدر کوچکم !.. من گوشت زیادی ندارم که تو بخواهی کبابش کنی و بخوری .. همه‌ی تن من پر و بال است .. با استخوان‌های ریز .. من حتی یک لقمه‌ی کوچک هم برای تو نمی‌شوم .. چرا می‌خواهی مرا بخوری ..؟ ..!

۳ در هر گروه، یک واژه با بقیه

فرق دارد. دور آن را خط بکشید.

درس سوم: رازی و ساخت بیمارستان 🌸

درس چهارم: بازرگان و پسران 🌸

درس پنجم: چنار و کدوئین 🌸

فصل دوم

دانیایی و هوشیاری

درس سوم

رازی و ساخت بیمارستان

املا و واژه‌آموزی

دو بند آخر درس را خوش خط و خوانا بنویسید و زیر واژه‌هایی که از نظر شما ارزش املائی دارند، خط بکشید.

امروزه همه ما تلاش می‌کنیم، کارهای خوبی انجام دهیم. یکی از شرط‌های موفقیت در کارها، بهره‌گیری

از دانایی و هوشیاری است. از خدای بزرگ می‌خواهیم به ما یاری برساند تا در این راه موفق شویم. پروردگار

مهربان، به ما نعمت‌های فراوانی داده است. دانایی و هوشیاری، یکی از این نعمت‌ها است. دوستان عزیز، اکنون

من و شما برای موفقیت خود و سربلندی میهن عزیزمان، ایران چه کارهایی باید انجام دهیم؟

مانند نمونه واژه‌ها را کنار هم قرار دهید و واژه‌های جدید بسازید و آنها را در جای خالی،

بنویسید.

پرس و جو

خوشحال

شگفت زده

گفت و گو

کارگاه

جدول زیر را مانند نمونه کامل کنید و سپس یکی از کلمه‌های جدید را به دلخواه انتخاب

کنید و جمله بسازید.

← کفش + گر = کفشگر

پرورد + گار = پروردگار

معنی	واژه‌ی جدید	کلمه + گر/گار
کسی که ظروف سفالی می‌سازد	سفالگر	سفال + گر
کسی که آموزش می‌دهد	آموزگار	آموز + گار
کسی که کار می‌کند	کارگر	کار + گر
جمله	واژه‌ی جدید	
کارگران از زحمت کش‌ترین گروه‌های جامعه هستند	کارگر	

متن زیر را با دقت بخوانید.

روزی یک مرد ثروتمند، پسر بچه‌ی خود را به یک ده برد تا او را با زندگی روستایی آشنا کند.

آن دو یک شبانه‌روز در کلبه‌ی کوچک یک روستایی مهمان بودند.

در راه بازگشت، مرد از پسرش پرسید: «نظرت در مورد مسافرت‌مان چه بود؟»

پسر پاسخ داد: «عالی بود پدر!»

پدر پرسید: «آیا به زندگی آنها توجه کردی؟»

پسر پاسخ داد: «بله پدر!»

و پدر پرسید: «چه چیزی از این سفر یاد گرفتی؟»

پسر کمی اندیشید و بعد به آرامی گفت: «فهمیدم که ما در حیاط‌مان یک فواره داریم و آنها

رودخانه‌ای دارند که نهایت ندارد. ما در حیاط‌مان فانوس‌های تزئینی داریم و آنها ستارگان

را دارند. حیاط ما به دیوارهایش محدود می‌شود؛ اما باغ آنها بی‌انتهاست!»

با شنیدن حرف‌های پسر، زبان مرد بند آمده بود. پسر بچه اضافه کرد: «متشکرم پدر، تو به

من نشان دادی که ما چقدر فقیر هستیم!»

با توجه به متن، به سؤالات زیر پاسخ دهید.

۱ پسرک چه ویژگی‌هایی برای زندگی روستایی تعریف کرد؟

روستا رودخانه‌ای دارد که نهایت ندارد. ستارگان و باغی بی‌انتها دارد.

۲ پیام متن چه بود؟

تغییر دید و دیدن ثروت واقعی و بی‌انتها، بهره بردن از طبیعت و نعمت‌های خدادادی.

۳ بهترین عنوان برای متن چه می‌تواند باشد؟ چرا؟

ثروت حقیقی؛ زیرا ثروت فقط داشتن پول نیست، بلکه دارایی و ثروت واقعی، خوب دیدن و خوب فکر کردن برای بهره بردن از طبیعت و نعمت‌های خداوند است.

یکی از موضوع‌های زیر را انتخاب کنید و خاطره‌ی خودتان را از آن بنویسید.

- روزی که به کلاس اول دبستان رفتم. ■ سفری که به یادم ماند. ■ بازی در یک روز بارانی
- خاطره‌ای که من دوست دارم. ■ روزی که آدم برفی درست کردم. ■ خاطره‌ای که در آن مسئله‌ای یا مشکلی حل شده باشد.

موضوع: سفری که یادم ماند

خواهرم با عجله لباس‌هایش را جمع کرد. مادرم هم مدام نام مرا صدا می‌زد که سریع تر وسایلم

را جمع کنم. اما دلم نمی‌خواست به مسافرت برویم چون قرار بود بعد از ظهر با زینب به کتابخانه

بروم. چاره‌ای نداشتم چمدانم را بستم و همگی سوار ماشین شدیم. پدرم مثل همیشه با شوخی‌هایش

سعی می‌کرد سر به سرم بگذارد. چند ساعتی گذشته بود که خوابم برد. پس از مدتی صدای مادرم را

شنیدم که می‌گفت: صبا، صبا جان! نمی‌خواهی به اقا سلام بدهی؟ چشم‌هایم را باز کردم و دیدم ماشین

در خیابان به سمت حرم حرکت می‌کند. دیدن گنبد طلایی حرم امام رضا (ع) حالم را عوض کرد. آن

لحظه شرمنده شدم اما خدا را شکر کردم که آن‌جا بودم. هیچ‌گاه خاطره این سفر از یادم نمی‌رود.

در نوشتن خاطره، بهتر است نکات زیر را رعایت کنید:

 زمان خاطره را مشخص کنید:

- روز یا شب
- صبح، ظهر یا عصر
- فصل، ماه، هفته، روز
- ساعت، دقیقه، ثانیه

 مکانی را که خاطره در آن رخ داده، بنویسید:

- نام استان، شهر، منطقه، روستا، محله
- خانه، مدرسه، کوچه
- موقعیت‌های جغرافیایی (شمال، جنوب، شرق، غرب، بالا، پایین و ...)
- توصیف ویژگی‌های مکان

 شخصیت‌هایی را که در خاطره حضور دارند، بنویسید:

- جنس (دختر، پسر، زن، مرد)
- قد، وزن، سن (حدود آن را بیان کنید)
- رنگ چهره، مو، چشم و ...
- نام و عنوان یا لقب
- شغل
- ویژگی اخلاقی و رفتاری

بازرگان و پسران

درس چهارم

املا و دانش زبانی

جدول را مانند نمونه کامل کنید.

فصلیت	اسباب	غفلت	محافظت	خصلت
فضیله	اسبا.....	غفل.....	محافظ.....	خصل.....
فضیه	اسب.....	غف.....	محاف.....	خص.....
فضه	اسب.....	غ.....	مجا.....	خ.....
ز	.....ا.....	.....	.....مج.....	.....
.....	.....	.....	.....م.....	.....

الف) با توجه به متن درس، جاهای خالی را با واژه‌های مناسب پر کنید.

ای فرزندان بکوشید به ..... کسب ..... هنر و فضیلت، که انسان ثروتمند و .. باهنر ..... ، اگر چه گمنام باشد و دشمن بسیار داشته باشد، به سبب ..... عقل ..... و هنر خویش ..... ، در میان مردم شناخته می‌شود، چنان که ..... فروغ ..... آتش را هر چه تلاش کنند کم شود؛ باز هم شعله ور ..... می‌گردد.

ب) از میان واژه‌هایی که نوشتید، سه تا را به دلخواه انتخاب کنید و در یک جمله به کار برید.

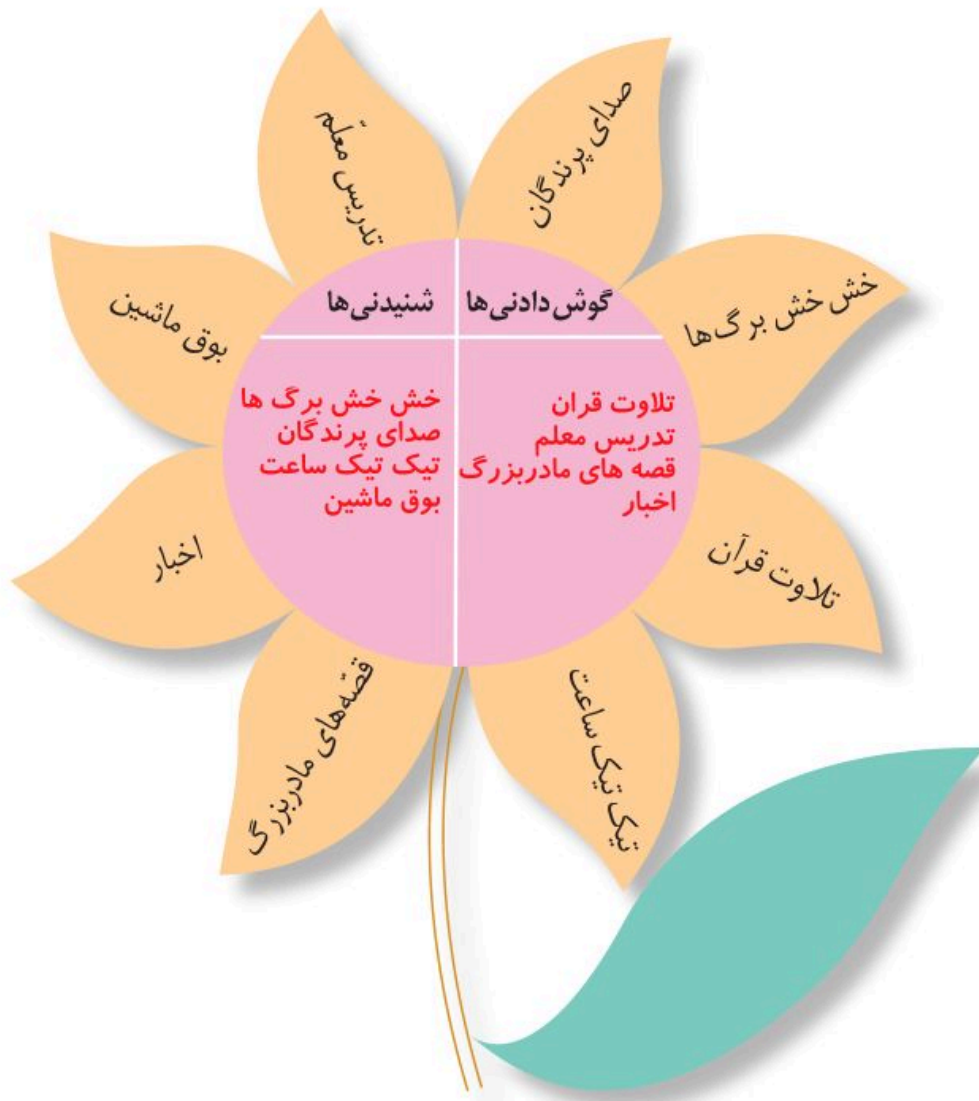
..... کسب ..... ، ..... عقل ..... ، ..... خویش .....

..... انسان‌ها با استفاده از عقل خویش می‌توانند جایگاه‌های بزرگی را کسب کنند .....

الف) از بین واژه‌های داخل گلبرگ، گوش دادنی‌ها و شنیدنی‌ها را جدا کنید و در مرکز گل

بنویسید.

ب) یکی از گوش دادنی‌ها را به دلخواه انتخاب کنید و درباره‌ی آن توضیح دهید.

هر لحظه در سراسر جهان اتفاقاتی رخ می‌دهد. اتفاقاتی که بعضی هایشان مهم و برخی

اخبار

دیگر بی‌اهمیت هستند. ما با گوش دادن به اخبار متوجه این وقایع می‌شویم. این خبرها را خبرنگاران به

ما می‌رسانند. گاهی از اخبار روز دنیا در بعضی تصمیم‌گیری‌های ما تاثیر دارد. البته باید حواسمان را جمع

کنیم تا بتوانیم اخبار دروغ و راست را از هم تشخیص بدهیم.

به جمله‌های زیر دقت کنید.

بازرگان زندگی خوب و آرامی داشت. فرزندان هم در کنار پدر و مادر، فضای گرم و پرمهری داشتند.

آن نقطه‌ی شهر هوای پاکیزه‌تری دارد و بیمارستان هم باید در همان محل ساخته شود.

مریم گفت: «آنها از تدریس آموزگار خود لذت می‌برند». علی نیز تأیید کرد.

در مثال‌های بالا «هم» و «نیز»، جمله‌ها را به هم پیوند داده‌اند و معنی دو جمله به هم ارتباط پیدا می‌کنند.

یک کتاب داستان انتخاب کنید. سپس جمله‌هایی را که با «هم» و «نیز» به یکدیگر ارتباط پیدا می‌کنند، بیابید و در جدول زیر بنویسید.

<p>من تو را از بند رهها می‌کنم و تو هم در عوض با من کاری نداشته باش.</p> <p>ان زمان من هم همین طور فکر می‌کردم.</p>	هم
<p>موش با آگاهی و دانایی مشکلات خود را حل می‌کرد و اگر دیگران نیز مشکلی داشتند به او مراجعه می‌کردند.</p> <p>گرچه گفت: ما دیگر با هم دوست شده ایم؛ موش نیز حرف او را تأیید کرد.</p>	نیز

حکایت زیر را بخوانید و درباره‌ی مفهوم آن کمی بیندیشید، پس از درک موضوع، آن را در دو بند به زبان ساده بنویسید.

« دو کس، رنج بیهوده بردند و سعی بی‌فایده کردند؛ یکی آنکه اندوخت و نخورد و دیگر آنکه آموخت و نکرد: علم، چندان که بیشتر خوانی چون عمل در تو نیست، نادانی.»

دو گروه از انسان‌ها بیخودی رنج کشیده‌اند و تلاش کرده‌اند. دسته اول افرادی هستند که به دنبال جمع کردن مال دنیا بوده‌اند اما از آن بهره‌ای نبرده‌اند. این افراد فقط حرص جمع کردن مال داشته‌اند و در حالی که هیچ لذتی از ثروت خود نبرده‌اند عمرشان گذشته و به هدر رفته است. گروه دوم افرادی هستند که دانشی فرا گرفته‌اند اما از این علم و دانش در زندگی خود استفاده‌ای نکرده‌اند و آن را در اختیار دیگران هم نگذاشته‌اند. هرچه قدر هم که علم فراگیری وقتی به آن نکنی نادان هستی. فقط یاد گرفتن مهم نیست بلکه به کار بستن مهم است. این گروه از انسان‌ها هم رنج بیهوده بردند و هم عمرشان را بیخودی هدر دادند.

توجه:

 متن را با دقت بخوانید.

 درباره‌ی معنا و مفهوم آن فکر کنید.

 اگر معنای کلمه‌ای را نفهمیدید، از واژه‌نامه پیدا کنید و یا از کسی بپرسید.

 کلمه‌ها و جمله‌ها را به زبان ساده‌ی امروزی بنویسید.

درس پنجم

چنار و کدوین

املا و واژه‌آموزی

بیت‌هایی را که واژه‌های زیر در آنها به کار رفته است، از متن درس پیدا کنید و بنویسید.

مهرگان، کاهلی، زیادت

پرسید از آن چنار که تو چند ساله ای؟

گفتا: دویست باشد و اکنون زیادتی است

خندید ازو کدو، که من از تو، به بیست روز

برتر شدم، بگو تو که این کاهلی ز چیست؟

فردا که بر من و تو، وز باد مهرگان

ان که شود پدید، که نامرد و مرد کیست

۲ در جدول زیر، شش کلمه از فصلی که خواندید، پنهان شده است. آنها را رنگ کنید و زیر جدول بنویسید.

چ	و	غ	خ	م	ج	ظ	ل
ب	ر	م	ش	ج	ا	ع	ت
ط	ن	ک	د	ل	ک	ش	ا
ا	ک	ی	م	ع	ج	ز	ه
ق	ذ	ن	د	ت	و	خ	ا
ت	ر	ی	ی	ن	د	ض	س
ش	د	ا	ع	ت	ی	ه	ا

.....طاقته..... نگذرد..... غمگین..... شجاعت..... دلگشا..... معجزه.....

۳ مانند نمونه، کامل کنید.

ریشه یا بوته‌ی خار	یعنی	خاربن
درخت انار	یعنی	ناربن
بوته خیار	یعنی	خیاربن

متن زیر را بخوانید و با توجه به واژه‌های مشخص شده، به سوالات پاسخ دهید.

پرنده‌ای کوچک در صحرایی زندگی می‌کرد و چند روز بود که هیچ غذایی به دست نیاورده بود. یک روز برای یافتن غذا به کنار جویباری رفت و چون صیادی در کمین نشست. ناگهان یک ماهی از مقابل او گذشت. پرنده فوراً برجست و او را گرفت.

ماهی زبان به التماس گشود و گفت: «ای پرنده‌ی مهربان! با خوردن ماهی کوچکی مثل من سیر نخواهی شد، ولی اگر حرف‌های مرا با دقت گوش کنی و مرا آزاد نمایی، به تو قول می‌دهم که هر روز دو ماهی بسیار بزرگ را با خود همراه کنم و از همین محل عبور دهم تا آنها را بگیری و با خیال راحت میل کنی و اگر به قول من اطمینان نداری، مرا به هر چه خواهی سوگند ده که به آنچه گفتم، عمل نمایم.»

پرنده گفت: «بگو به خدا»

اما منقار از هم باز کردن همان و ماهی در آب افتادن همان!!

■ حکایت پرنده‌ی نادان، ماهی دانا؛ مرزبان نامه، مرزبان بن رستم

۱ کلمه‌ی «او» به چه کسی یا چه چیزی اشاره می‌کند؟ ماهی

۲ کلمه‌ی «تو» به چه کسی یا چه چیزی اشاره می‌کند؟ پرنده کوچک

۳ کلمه‌ی «همین» به چه کسی یا چه چیزی اشاره می‌کند؟ کنار جویبار

۴ کلمه‌ی «آنها» به چه کسی یا چه چیزی اشاره می‌کند؟ ماهی‌ها

۵ یک نشانه‌ی ربط در متن پیدا کنید و جمله‌هایی را که این کلمه به هم ربط داده است، در

جدول زیر بنویسید.

جمله‌ی اول	نشانه‌ی ربط	جمله‌ی دوم
با خوردن ماهی کوچکی مثل من سیر نخواهی شد	ولی	اگر حرف‌های مرا با دقت گوش کنی

قصه‌ی شعر «چنار و کدو» را به نثر ساده بنویسید.

موضوع: درخت چنار و بوته کدو

بوته کدویی کنار درخت چناری رویید. کدو در بیست روز ان قدر رشد کرد که به بالاترین شاخه درخت چنار رسید. پس رو کرد به درخت چنار و از او پرسید که چند سال دارد. درخت چنار گفت که نزدیک به دویست سالش است. کدو با تمسخر نگاهی به چنار کرد و گفت: من در بیست روز ان قدر بزرگ شده ام و میوه داده ام، پس میوه های تو کجاست؟ علت تنبلی تو چیست؟ چنار در جواب کدو گفت: من امروز به تو جوابی نمی دهم وقتی پاییز شد، ان موقع متوجه خواهی شد که چه کسی تحمل ایستادن در مقابل باد را دارد.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

توجه:

- 🍌 موضوع اصلی شعر را در قصه حفظ کنید.
- 🍌 شخصیت های قصه و نقش آنها را بیان کنید.
- 🍌 در تبدیل شعر به نثر، به جزئیات موضوع توجه کنید تا نوشته ی شما جذاب تر شود.
- 🍌 نام جدیدی برای قصه ی خود انتخاب کنید.
- 🍌 در پایان، پیام قصه را به صورت جمع بندی بنویسید.

۱ از روی سرمشق زیر، خوش خط و زیبا بنویسید.

به نام خداوند جان و خرد   کزین برتر اندیشه برگزید

.....

توانا بود هر که دانا بود   ز دانش دل پیر برنا بود

.....

۲ از بین موضوع‌های زیر، یکی را به دلخواه انتخاب کنید و یک گفت‌وگوی کوتاه دو نفره درباره‌ی

آن بنویسید.

خرید

مسافرت

مادر: سیمای جان! من و پدرت می‌خواهیم به بازارچه برویم، تو هم با ما می‌آیی؟

سیمایا: بله اگر کمی صبر کنید، آماده می‌شوم.

مادر: خیلی خوب، پس عجله کن، پدرت در ماشین منتظر است.

سیمایا: چشم مادر، الان آماده می‌شوم.

.....
 .....
 .....

با توجه به جدول واژه‌ها و نمادها، نخست متن زیر را بخوانید و سپس آن را بازنویسی کنید.

شاخه	پرنده‌گان	فضا	دل‌انگیز
صبور	همیشه	کهنسال	درخت
جمع	اندک اندک	جنگل	شور و هیجان
فرارسید	سرانجام	لحظه شماری	سؤال
عمر	سپری	اشتیاق	دقت
دانایی	هوشیاری	تحسین	آرزوی

«عطر ⊗ ی ⊗ را پر کرده بود. ⊗ بر — های ⊗ نشسته بودند و آواز می‌خواندند و ⊗ مانند — و آرام ایستاده بود. ⊗ وصف ناشدنی ⊗ را فرا گرفته بود. همه‌ی جانوران گرد درخت ⊗ شدند. آنها برای گرفتن پاسخ ⊗ های خود ⊗ می‌کردند. — زمان موعود — . ⊗ که سال‌های زیادی از ⊗ خود را — کرده بود، با علاقه و ⊗ به تک تک ⊗ ها پاسخ می‌داد. جوانه‌ی کوچک که با ⊗ همه چیز را می‌دید، در دل خود ⊗ و ⊗ را ⊗ می‌کرد و ⊗ شدن را در سر می‌پروراند».

عطر دل‌انگیزی فضا را پر کرده بود. پرنده‌ها بر شاخه‌های درخت دانایی نشسته بودند و آواز می‌خواندند.

و درخت کهنسال مانند همیشه صبور و آرام ایستاده بود. شور و هیجان وصف ناشدنی هیجان را فرا گرفته

بود. اندک اندک همه جانوران گرد درخت جمع شدند. آن‌ها برای گرفتن پاسخ سوال‌های خود لحظه شماری

می‌کردند. سرانجام زمان موعود فرارسید. درخت که سال‌های زیادی از عمر خود را سپری کرده بود، با

علاقه و اشتیاق به تک تک سوال‌ها پاسخ می‌داد. جوانه کوچک که با دقت همه چیز را می‌دید، در دل خود

دانایی و هوشیاری درخت را تحسین می‌کرد و آرزوی درخت شدن را در سر می‌پروراند.

درس ششم: سرود ملی

درس هفتم: درس آزاد (فرهنگ بومی ۱)

درس هشتم: دفاع از میهن

فصل سوم

ایران من

سرود ملی

درس ششم

املا و دانش زبانی

مانند نمونه کامل کنید.

از خود گذشته + ی = از خودگذشتگی

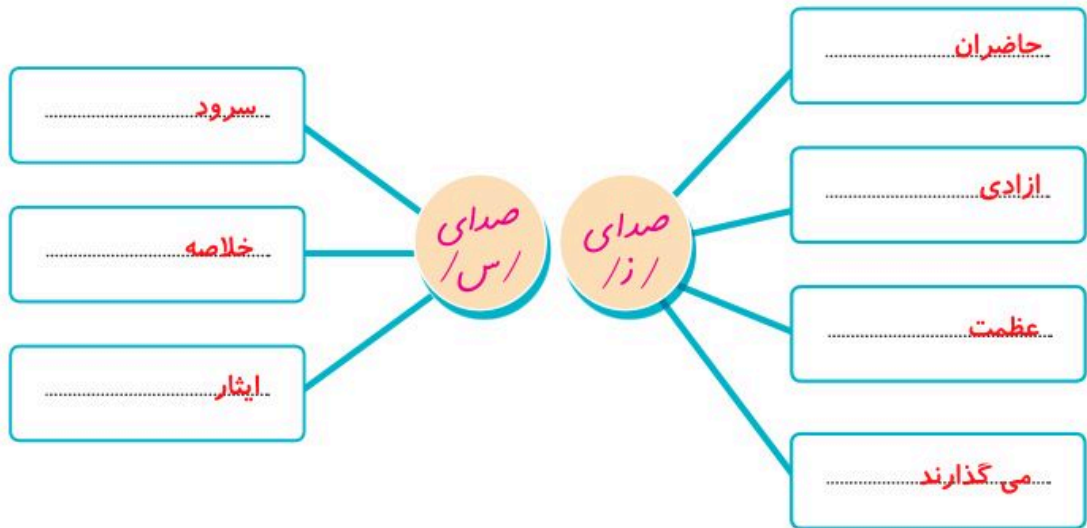
..... سازنده + ی = سازندگی

..... پاینده + ی = پایندگی

..... جاودانه + ی = جاودانگی

..... پیچیده + ی = پیچیدگی

۲ برای هر کدام از شکل‌های صداهای زیر، یک واژه از متن درس پیدا کنید و بنویسید.

۳ از کدام یک از واژه‌های درس بیشتر خوشتان می‌آید؟

..... اهنگ		..... اهتزاز	
..... غرور		..... سرود ملی	
..... شورانگیز		..... قهرمان	

چرا این واژه‌ها را دوست دارید؟

..... زیرا جس خوبی به من می دهند و به یاد سربلندی وطنم می افتم . املای این کلمات نیز مهم است .

.....

کدام دسته از جمله‌های زیر با بقیه فرق دارد؟ چرا؟

جمله‌ی دوم	جمله‌ی اول
ولی نتوانست آن را بخورد.	دستش را به طرف هندوانه دراز کرد
و به گوشه‌ای اشاره کرد.	با نگاهش چرخی آن طرف‌ها زد
حاضران شادمانی می کردند.	سرود پایان یافت
اما امپراتور اخم کرده بود.	حیات قصر پر از گل بود

درباره‌ی سرود ملی یک بند بنویسید و نشانه‌های «اما، ولی، و» را در آن به کار ببرید.

هر کشور یک سرود ملی و پرچم مخصوص به خود دارد. این دو بیان‌کننده خواسته‌ها و عظمت یک ملت هستند. در سرود ملی ما یک شعر با اهنگی شور انگیز می شنویم ولی در پرچم یک نقش پر معنا را می بینیم شاید بگوئید حتما یکی از این دو مهم تر است اما به نظر من هر دو به یک اندازه مهم اند و در واقع هویت یک ملت هستند

تجربه‌ی شنیدن کدام یک از صداهای زیر را دارید؟ احساس خود را از شنیدن آن بنویسید.

- صدای وزش باد پاییزی ■ صدای مادر بزرگ ■ صدای سرود ملی ■ صدای زنگ آخر مدرسه
- صدایی که قبلاً شنیده‌اید و آن را دوست دارید

موضوع: صدای زنگ آخر مدرسه

در سال گذشته، همیشه دوست داشتم عقربه‌های ساعت تند تند راه بروند و صدای زنگ رفتن به خانه را بشنوم. با این که درس را دوست داشتم اما نمی توانستم از شیطنت های در راه برگشت به خانه چشم پوشی کنم. هر روز مشتاقانه پشت نیمکت می نشستم؛ تا این که آن روز اصلاً حال و حوصله نداشتم. همکلاسی ام با تعجب موضوع را پرسید. من با ناراحتی گفتم: امروز آخرین روزی است که صدای زنگ آخر مدرسه را می شنویم؛ من تابستان را دوست ندارم

توجه:

یک بار دیگر آن صدا را در ذهن خود مرور کنید.

نوع احساس خود (شادی، اندوه، خشم و ...) را مشخص کنید.

علت به وجود آمدن آن حس را بنویسید.

درس آزاد

درس هفتم

املا

Handwriting practice lines consisting of 15 horizontal dotted lines.

A series of horizontal dashed lines for writing, spanning the width of the page.

درس هشتم

دفاع از میهن

املا و واژه‌آموزی

الف) جدول زیر را با واژه‌های درس کامل کنید.

ق	ر	غ	۱				
ت	و	ق	۲				
غ	و	ر	ف	۳			
م	ا	غ	ی	پ	۴		
ی	ن	و	د	ق	م	۵	
د	ن	د	ی	ت	ل	غ	۶

ب) یک بار از روی واژه‌های جدول بالا بنویسید.

..... فروغ .....

..... قوت .....

..... غرق .....

..... غلتیدند .....

..... مقدونی .....

..... پیغام .....

۲ در متن درس، جمله‌هایی را که واژه‌های زیر در آنها به کار رفته، پیدا کنید و بنویسید.

سردار شجاع :

ایران، میهن عزیز و دوست داشتنی، در دوران ما نیز هزاران سرباز و سردار.....

شجاع به خود دیده است.....

خاک وطن :

ایا باید تسلیم شد و چیرگی دشمن را بر خانمان دید و خواری و خفت را به جان.....

خرید یا جنگید و خاک وطن را از خون خود گلگون کرد؟.....

شکوه خیره‌کننده:

تخت جمشید با عظمت و شکوه خیره‌کننده اش، مرکز این سرزمین پهناور بود.....

سپاه عظیم :

اسکندر که تا آن زمان در هیچ جا مانعی این گونه، در برابر سپاه عظیم خود.....

ندیده بود، غرق اندوه شد.....

۳ از میان واژه‌های زیر، واژه‌هایی را که با واژه‌ی «دوست» ترکیب می‌شوند، پیدا کنید و

بنویسید.

..... مال... دوست:

به کسی می‌گویند که ... مال دوست می‌دارد.....

..... کتاب... دوست:

به کسی می‌گویند که ... کتاب دوست می‌دارد.....

..... وطن... دوست:

به کسی می‌گویند که ... وطن خود را دوست می‌دارد.....

..... زبرد... دوست:

به کسی می‌گویند که ... زبرد دوست می‌دارد.....

جمله‌های زیر را با دقت بخوانید و آنها را مرتب و شماره‌گذاری کنید.

- ۳ و سلام می شنوی.
- ۷ کارهای خوبمان نتیجه‌ی خوب دارد.
- ۵ باز همان را به تو برمی گرداند.
- ۱ حتماً تا به حال، به کوه رفته‌ای.
- ۹ و اگر کار بدی انجام دهید، به خودتان بدی کرده‌اید.
- ۲ اگر آنجا به کوه سلام کنی، صدای سلامت به خودت برمی گردد.
- ۶ دنیا هم مثل کوه است.
- ۸ و کارهای بدمان نتیجه‌ی بد.
- ۴ اگر هم به کوه حرف تند و تلخی بزنی،

خداوند در قرآن می فرماید: اگر کار خوبی انجام بدهید، به خودتان خوبی کرده‌اید.

پیامبر (ص) قصه می گوید، غلامرضا حیدری ابهری

۲ متن را با ترتیب درست بنویسید.

حتما تا به حال کوه رفته ای، اگر ان جا به کوه سلام کنی صدای سلامت به خودت بر می گردد.
و سلام می شنوی. اگر هم به کوه حرف تند و تلخی بزنی ، باز همان را به تو بر می گرداند . دنیا
هم مثل کوه است . کارهای خوبمان نتیجه خوبی دارد و کارهای بدمان نتیجه بد و اگر کار بدی
انجام دهید، به خودتان بدی کرده اید

۳ با توجه به مفهوم متن، دو سؤال طرح کنید و پاسخ آنها را بنویسید.

چرا دنیا مثل کوه است؟ زیرا در کوه هر چه بگوییم به خودمان بر می گرداند دنیا هم دقیقا همین

است ، نتیجه همه کارها را به خودمان بر می گرداند

نتیجه کارهای خوب ما چگونه است؟ کارهای خوبمان نتیجه خوب دارد در واقع هر کاری انجام دهیم

نتیجه اش همان گونه به ما می رسد

شرح حال یا خاطره‌ی یکی از کسانی را که در راه دفاع از میهن فداکاری کرده‌اند، بنویسید.

موضوع: زندگی نامه شهید بابایی

شهید عباس بابایی در سال ۱۳۲۹ در شهرستان قزوین متولد شد. او دوره ابتدایی و متوسطه را در

همان شهر به پایان رساند و پس از گذراندن دوره آموزش مقدماتی به آمریکا اعزام شد.

عباس بابایی با اینکه در آمریکا زندگی خوبی داشت اما به میهن بازگشت و به آبادانی کشور خودش

پرداخت. در جنگ تحمیلی او که جز ماهرترین خلبانان ایران اسلامی بود، افتخارات بسیاری آفرید

و در آخرین پرواز خود در روز عید قربان به شهادت رسید. پانزدهم مرداد ماه سال ۱۳۶۶ آخرین

روزی است که او در این دنیا زندگی کرد

توجه:

شرح حال یا خاطره‌ی مورد نظر را می‌توانید:

از کتاب‌هایی در این زمینه انتخاب کنید.

از بزرگ‌ترها بپرسید.

از فیلم‌هایی که دیده‌اید، انتخاب کنید.

از جزئیات گفته شده در نگارش درس سوم استفاده کنید.

از روی سرمشق زیر، خوش خط و زیبا بنویسید.

خوشا مرز ایران عنبر نسیم   که خاکش گرامی تر از زر و سیم

هم بوستانش، سراسر گل است   به باغ اندرون، لاله و سنبل است

به نظر شما هر یک از جمله‌های زیر چه پیامی دارد؟

جمله	سرود ملی، خلاصه و فشرده‌ی افتخارات، عظمت‌ها و خواسته‌های یک ملت است.
پیام	از سرود ملی هر کشور می‌توانیم افتخارات آن کشور را بفهمیم
جمله	میهن دوستان تا آخرین قطره‌ی خون، در برابر دشمن پایداری خواهند کرد.
پیام	افرادی که وطنشان را دوست دارند حتی جانشان را در راه دفاع از آن فدا می‌کنند
جمله	صدای سرود زاع بورها، سکوت کویر را شکست.
پیام	صداهای دسته جمعی سکوت را شکست می‌دهد

با توجه به واژه‌های داخل جدول، به سؤال‌های زیر پاسخ دهید.

هخامنشی	خیره‌کننده‌اش	نواحی	سپاهیان	آشفتگی	چاره	مرکز
شجاع	یکسان	عظیم	با	اندوه	سهمگین	فرزند
بی‌تابی	بود	حمله‌ور	تخت جمشید	برافراشته	شکوه	لحظه
چابک	عظمت	دوست‌داشتنی	خاطره	سپاه	سلاح	این
سوار	گذرگاه	فرمانروایی	اجازه	و	بی‌باکانه	بلندترین
آهنگ	سرزمین	مانع	پهناور	آریوبرزن	حیرت‌آور	باختر

الف) کلمه‌ی بین کلمه‌ی «حمله‌ور» و «برافراشته» را بنویسید. **تخت جمشید**

ب) سمت چپ واژه‌ی «عظیم» چه واژه‌ای است؟ **با**

پ) واژه‌ای را که بالای واژه‌ی «گذرگاه» است، بنویسید. **عظمت**

ت) زیر واژه‌ی «سپاه» چه واژه‌ای قرار دارد؟ **و**

ث) بعد از واژه‌ی «برافراشته» چه واژه‌ای است؟ **شکوه**

ج) بالای واژه‌ی «یکسان» چه واژه‌ای است؟ **خیره‌کننده‌اش**

چ) آخرین واژه‌ی سطر اول چیست؟ **مرکز**

ح) واژه‌ی سمت راست کلمه‌ی «اجازه» را بنویسید. **فرمانروایی**

خ) زیر واژه‌ی «لحظه» چه واژه‌ای است؟ **این**

د) واژه‌ای که با کلمه‌ی «سر» شروع می‌شود، چیست؟ **سرزمین**

ذ) فعلی را که داخل جدول وجود دارد، پیدا کنید و بنویسید. **بود**

ر) واژه‌هایی را که به دست آوردید، به ترتیب کنار هم قرار دهید و جمله‌ی به دست آمده را بنویسید.

تخت جمشید با عظمت و شکوه خیره‌کننده‌اش مرکز فرمانروایی این سرزمین بود.

درس نهم: نام اوران دیروز، امروز، فردا

درس دهم: نام نیکو

درس یازدهم: نقش خردمندان

درس دوازدهم: درس آزاد (فرهنگ بومی ۲)

فصل چهارم

نام اوران

درس نهم

نام آوران دیروز، امروز، فردا

املا و دانش زبانی

با توجہ بہ متن درس، کلمہ‌های گروه «الف و ب» را با ہم ترکیب کنید و واژه‌ی جدید بسازید.

واژه‌های جدید

گروه الف:

خوش سپاس نام کتاب پر خدا

خوش نما
پرامنید
سپاس گزار

گروه ب:

امید فروش آور حافظ نما گزار

نام اور
خدا حافظ
کتاب فروش

۲ با توجه به متن درس، از روی بندی که درباره‌ی «نام‌آوران امروز» صحبت کرده است، یک بار بنویسید.

فصل دوم یعنی (نام‌آوران امروز) بیشتر توجه مرا جلب کرد. فهرست مطالب فصل را نگاه کردم.
 دیدم مربوط به تاریخ معاصر و مخصوصاً بزرگان و نام‌آوران دوره انقلاب اسلامی است. چهره رشید
 و دلاور هشت سال دفاع مقدس تا دانشمندان و شهدای علمی و فناوری هسته‌ای مانند شهید مصطفی
 احمدی‌روشن، شهید حسن تهرانی مقدم، شهید مسعود علی محمدی، شهید داریوش رضایی نژاد
 و شهید مجید شهریاری

۳ جدول زیر را کامل کنید.

جمله‌ی گسترش یافته	جمله‌ی کوتاه
سام جوانی زورمند را با قامتی بلند و مویی سپید دید.	سام جوانی را دید
حیات قصر پر از گل‌ها شکفته و خوش‌عطر بود	حیات قصر پر از گل بود.
در دشتی بزرگ، پروانه‌ای با بال‌های زیبا و خوش‌آب و رنگ زندگی می‌کرد.	در دشتی بزرگ پروانه‌ای زندگی می‌کرد

۱ به نشانه‌هایی که زیر آنها خط کشیده شده، توجه کنید.

جمله‌ی اول: هر کدام در گوشه‌ای از کتاب‌فروشی سرگرم تماشا و خواندن بخش‌هایی از کتاب شدیم .

جمله‌ی دوم: ناگزیر ، کتابم را بستم و به آقای فرهنگ تحویل دادم.

جمله‌ی سوم: چه کسانی این همه کتاب را می‌خوانند؟

جمله‌ی چهارم: تو چه گل سرخ زیبایی هستی !

هریک از این نشانه‌ها به شما کمک می‌کند تا متن را با لحن مناسب بخوانید و آن را بهتر درک کنید.

۲ با توجه به جمله‌ها و نشانه‌های بالا، جدول زیر را کامل کنید.

کاربرد	نام نشانه	شکل نشانه	
پایان جمله‌های خبری و امری	نقطه	.	جمله‌ی اول
برای مکث‌های کوتاه و ایجاد وقفه در جمله	ویرگول	,	جمله‌ی دوم
پایان جمله‌های پرسشی	علامت سوال	?	جمله‌ی سوم
پایان جمله‌های تعجبی یا عاطفی	علامت تعجب	!	جمله‌ی چهارم

یکی از موضوع های زیر را انتخاب کنید و با استفاده از «روش مقایسه»، سه بند درباره ی آن بنویسید.

- شیوه ی دفاع از میهن در زمان گذشته و امروز ■ شیوه ی دید و بازدیدهای نوروزی در گذشته و امروز ■ وسیله ی گرم کردن خانه ها در گذشته، امروز و فردا ■ وسایل سفر در گذشته، امروز و فردا ■ نوع بازی های کودکان در روزگار گذشته و امروز

موضوع: وسایل سفر در گذشته، امروز و فردا

در گذشته معمولاً از چهارپایان و گاری برای مسافرت استفاده می شد. به همین دلیل مسافرت

ها مدت زیادی طول می کشید. البته در این میان اتفاقات بسیار زیادی هم رخ می داد. گاهی

فرد بیمار می شد و گاهی هم راهزنان به مسافران حمله می کردند

امروزه سفر کردن آسان شده. ماشین های شخصی، قطار، اتوبوس، هواپیما، کشتی از جمله

وسایل نقلیه ای هستند که مردم برای مسافرت از آن ها استفاده می کنند

با وجود این وسایل و امن شدن راه ها، سفر، لذت و هیجان خاصی دارد. در آینده و فرداهای

نزدیک بی شک مسافرت، راحت تر و جذاب تر خواهد شد

توجه:

هنگام مقایسه کردن دو چیز:

- ویژگی هر یک را جداگانه ذکر کنید.
- شباهت‌های آنها را بیان کنید.
- تفاوت‌های آنها را بیان کنید.
- علت‌های برتری یکی را بر دیگری بنویسید.
- نوشته‌ی خود را در پایان، جمع بندی کنید.

نام نیکو

درس دهم

املا و واژه‌آموزی

۱ با توجه به متن درس، جاهای خالی را پر کنید.

استاد با نگاه‌های ..... **تجسین امیز** ... ، هنرمندی او را می‌دید و ..... **تشویقش** ..... می‌کرد، اما ..... **مراقب** ..... بود که ..... **غرور** ..... به جان شاگردش نیفتد. سال‌ها بعد محمود فرشچیان، استادی هنرمند و ..... **نام‌اشنا** ..... در نقاشی شد و ... **کارهای او** ..... شهرت جهانی یافتند.

۲ متن درس را با دقت بخوانید و واژه‌هایی را که از دو کلمه یا بیشتر تشکیل شده است، بنویسید.

هیچ چیز - جست و جوگر - گفت و گو - خیال‌انگیز - زاینده رود - گل‌دسته - پرکار - کم‌حرف - جلال‌الدین

سپیده‌دم - نام‌اشنا - نیک‌نامی - نیم‌رخ - سرمشق - قلم‌مو - دلنشین - خوشحالی - تجسین امیز - زرنگار

..... چیزی که با هیجان همراه است.	یعنی	هیجان انگیز.....	هیجان + انگیز
..... چیزی که تفکر را بر می انگیزد	یعنی	..... تفکر امیز.....	تفکر + آمیز
..... چیزی که با غم همراه است	یعنی	..... غم انگیز.....	غم + انگیز
..... چیزی که با مهر و محبت همراه است.	یعنی	..... محبت امیز.....	محبت + آمیز
..... چیزی که خیال و اندیشه را بر می انگیزد	یعنی	..... خیاله انگیز.....	..... خیال + انگیز

درک متن

الف) متن زیر را با دقت بخوانید.

روزی روزگاری مردی زندگی می کرد که دروغگو بود. او هر جا می رفت دروغ می گفت. همیشه دوستان و نزدیکانش به او می گفتند که دست از این کار ناپسند بردارد؛ ولی او در جواب می گفت: «کی گفته که من دروغ می گویم؟ من راستگوترین آدم دنیا هستم!» روزی در یک مهمانی که مرد دروغگو هم مهمان بود، چند دوست کنار هم نشسته بودند و از هر دری می گفتند و می شنیدند. یکی از آن میان گفت: «چند روز است که در بازار شهر زعفران زیاد و ارزان شده. هر کس زعفران نیاز دارد، بهترین وقت خرید آن است!» مرد دروغگو ناگهان گفت: «در بازار که زعفران نیست. یک مثقال هم پیدا نمی شود!» مرد زعفران فروش گفت: «مگر می شود؟ کار من زعفران فروشی است.» مرد دروغگو با تمسخر گفت: «شاید آنچه تو می فروشی زردچوبه است، نه زعفران!» زعفران فروش با ناراحتی گفت: «می خواهی بگویی من دروغگویم، من دیگر اینجا نمی مانم.»

صاحب‌خانه، زعفران‌فروش را آرام کرد. یک دفعه شخصی از میان جمع گفت: «من که می‌گویم هیچ کس در این جمع دروغگو نیست. چون آدم دروغگو، ته کلاهش سوراخی دارد!» مرد دروغگو تا این حرف را شنید، کلاهش را از سر برداشت و مشغول نگاه کردن به آن شد. همه گرم نگاه کردن و خندیدن به او شدند. مرد دروغگو کلاه را بر سر گذاشت، در حالی که از خجالت رنگ به رو نداشت.

ب) با توجه به متن، به سؤالات زیر پاسخ دهید.

۱ چرا مرد دروغگو گفت در بازار زعفران نیست؟

زیرا او هرچا می‌رفت دروغ می‌گفت و کارش همین بود.

۲ چرا شخصی از میان جمع گفت که هیچ کس در این جمع دروغگو نیست، چون آدم دروغگو ته کلاهش سوراخ دارد؟

چون می‌خواست فرد دروغگو، خودش را نشان دهد و به دیگران ثابت کند که او دروغگو است.

۳ چرا مرد دروغگو به سرعت کلاه را از سر برداشت و مشغول نگاه کردن به آن شد؟

چون خودش می‌دانست دروغ می‌گوید و می‌ترسید همه بفهمند و می‌خواست ببیند کلاهش سوراخ است یا نه تا سوراخ کلاهش را پنهان کند.

۴ چرا در پایان، مرد دروغگو خجالت کشید؟

چون همه متوجه شدند که او دروغ گو است.

پ) برای متنی که خواندید یک عنوان مناسب انتخاب کنید.

مرد دروغ‌گو / عاقبت دروغ‌گویی

زندگی نامه‌ی یکی از شخصیت‌های زیر را بنویسید (یا هر شخصیتی که مورد نظر شماست).

مضطفی رحماندوست	اسدالله شعبانی	مهدی آذریزدی	محمود فرشچیان	پروین اعتصامی	فردوسی
--------------------	-------------------	-----------------	------------------	------------------	--------

موضوع: پروین اعتصامی

رخشنده اعتصامی معروف به پروین اعتصامی بیست و پنجم اسفند ۱۳۸۵ در تبریز متولد شد. پدرش

از مردان بزرگ و نویسندگان مشهور اواخر دوره قاجار بود.

او در کودکی به همراه خانواده به تهران آمد و با مشروطه خواهان و چهره های فرهنگی نظیر دهخدا

و ملک الشعرای بهار آشنا شد و از آن ها علم اموخت. دیوان اشعار پروین حدود ۲۵۰۰ بیت است

شعرهایی او در قالب های مختلفی است؛ از جمله مثنوی، قطعه و ...

شهرت پروین اعتصامی به دلیل مناظره هایی است که سروده است. این مناظره ها شهرت جهانی

دارند و راه تازه ای در ادبیات گشوده اند

توجه:

در نوشتن زندگی نامه، جزئیات زیر، ذکر شود:

نام و شهرت محل زندگی و دوره‌ی تاریخی

تحصیلات آثار تأثیر و نقش او در ادبیات یا هنر

درس یازدهم

نقش خردمندان

املا و دانش زبانی

با توجه به متن درس، واژه‌هایی که حروف زیر را دارند، در جاهای مشخص شده، بنویسید.

ح	حمله	وحشت	حفظ	حرکتی	حدود	تحصیل
ه	چهل	هراس انگیز	ذهن	هنگام	هلاکو	همین

واژه‌ی میانی واژه‌های زیر را از متن درس پیدا کنید و بنویسید.

نویسنده	ریاضی دان	خواجه نصیرالدین توسی
شد	مشغول	کتاب‌ها
فرو افتاد	مهیب	صدای
آغاز	زیرکانه	حرکتی
دانشمندان	جذب	برای

در جمله‌های زیر، به جای واژه‌های مشخص شده، واژه‌ی مناسب دیگری بنویسید.

خواجه نصیر با خود گفت: «جامعه برای **حفظ** (نگه...داری.....) خود به سه چیز نیازمند است.»

خواجه نظام الملک در شهر ری رصدخانه‌ای ساخت که دانشمندان در آنجا به **تحقیق** (...پژوهش.....) پرداختند.

در آسمان علم و فرهنگ ایران، ستاره‌های **پرفروغ** (درخشان.....) فراوانی می‌توان یافت.

او در دوازده شهر مهم، مدارس شبانه‌روزی **تأسیس کرد** (ایجاد کرد.....).

درک متن

الف) متن‌های زیر را بخوانید.

۱. گل‌های قرمز که انار می‌شود من همین طور می‌مانم که آخر چه طوری خدایا آخر چه طوری از هیچ چیز همه چیز درست می‌کنی کنار باغچه می‌نشینم یک مشت خاک برمی‌دارم و می‌گویم آخر قرمزی انار از کجای این خاک درمی‌آید شیرینی و قیافه‌ی قشنگش از کجا، یک خاک و این همه رنگ این همه بو این همه طعم خدایا به یادت می‌افتم حتی با دیدن دانه‌های سرخ انار

۲. گل‌های قرمز که انار می‌شود، من همین طور می‌مانم که آخر چه طوری؟ خدایا! آخر چه طوری از هیچ چیز، همه چیز درست می‌کنی؟ کنار باغچه می‌نشینم، یک مشت خاک برمی‌دارم و می‌گویم: «آخر قرمزی انار از کجای این خاک درمی‌آید؟ شیرینی و قیافه‌ی قشنگش از کجا؟ یک خاک و این همه رنگ، این همه بو، این همه طعم!» خدایا به یادت می‌افتم، حتی با دیدن دانه‌های سرخ انار.

ب) کدام یک از متن‌ها را بهتر فهمیدید؟ چرا؟

متن دوم، زیرا علامت‌های نگارشی در آن بکار رفته بود. این علایم به درست خواندن متن...

و دریافت مفهوم نوشته‌ها کمک می‌کند.

پ) متن زیر را بخوانید و نشانه‌گذاری کنید.

مردی تخم عقابی پیدا کرد و آن را در لانه‌ی مرغی گذاشت. جوجه عقاب با بقیه‌ی جوجه‌ها از تخم بیرون آمد و با آنها بزرگ شد. در تمام زندگیش او همان کارهایی را انجام داد که مرغ‌ها می‌کردند. برای پیدا کردن کرم و حشرات، زمین را می‌کند و قدقد می‌کرد و گاهی هم با دست و پا زدن بسیار، کمی در هوا پرواز می‌کرد.

سال‌ها گذشت و عقاب پیر شد. روزی پرنده‌ی باعظمتی را بالای سرش بر فراز آسمان دید و با خود گفت: «چه باشکوه! این همه زیبایی این همه قدرت!»

سپس از همسایه‌اش پرسید: «این کیست؟» همسایه‌اش پاسخ داد: «این عقاب است. سلطان پرنده‌گان. او متعلق به آسمان است و ما زمینی هستیم.»

داستان «آوازی برای وطن» (بخوان و بیندیش فصل سوم) را یک بار دیگر بخوانید و خلاصه‌ی آن را بنویسید، سپس نام جدیدی برای آن انتخاب کنید.

نام داستان: در جست و جوی وطن

زاغ بور دیگر حوصله قفس نداشت، دلش برای وطنش تنگ شده بود... صاحبش که دید او لب به چیزی نمی‌زند و فقط می‌گوید: کو-کو-وطنم... در قفس را باز کرد و او را بیرون انداخت. زاغ بور پر زد و رفت پیش سپیدار اما نمی‌توانست زیاد آن جا بماند. دلش برای وطنش تنگ شده بود به همین دلیل باز هم پرواز کرد و رفت و رفت

زاغ بور دوست نداشت هیچ جا بماند نه جویبار و نه باغ زیبا؛ پس او باز هم پرواز کرد تا به دریا رسید

هر چند هوا طوفانی شد اما او پر زد و رفت تا وطنش را پیدا کند. او حتی از کوه‌ها هم گذشت تا به

بیابانی خشک رسید. قلبش تند تند می‌زد. تنش گرم شد. ماسه‌های داغ را می‌شناخت. یاد کودکی

و همبازی‌هایش افتاد. ناگهان صدای سرود زاغ بورها را شنید و با آن‌ها هم صدا شد. او وطن خود را

یافته بود

.....

.....

.....

.....

.....

توجه:

- داستان را با حفظ ترتیب رویدادها، در ذهن خود مرور کنید. 🍌
- زمان، مکان و شخصیت‌های داستان را در خلاصه‌نویسی، حفظ کنید. 🍌
- پیام داستان را در بند پایانی، جمع‌بندی کنید. 🍌
- نشانه‌های نگارشی را در جای مناسب استفاده کنید. 🍌

درس آزاد

درس دوازدهم

املا

Handwriting practice area consisting of 15 horizontal dashed lines.

A series of horizontal dotted lines for writing, spanning the width of the page.

A series of horizontal dotted lines for writing, spanning most of the page width.

۱ از روی سرمشق زیر، خوش خط و زیبا بنویسید.

ای ایران ای سرای امید بر بامت سپیده دمید

راه ما راه حق، راه بهروزی اتحاد اتحاد رمز پیروزی

۲ مانند نمونه، اصلی‌ترین بخش جمله را مشخص کنید.

چو فرزند را دید، مویش سپید بشد از جهان، یکسره نا امید

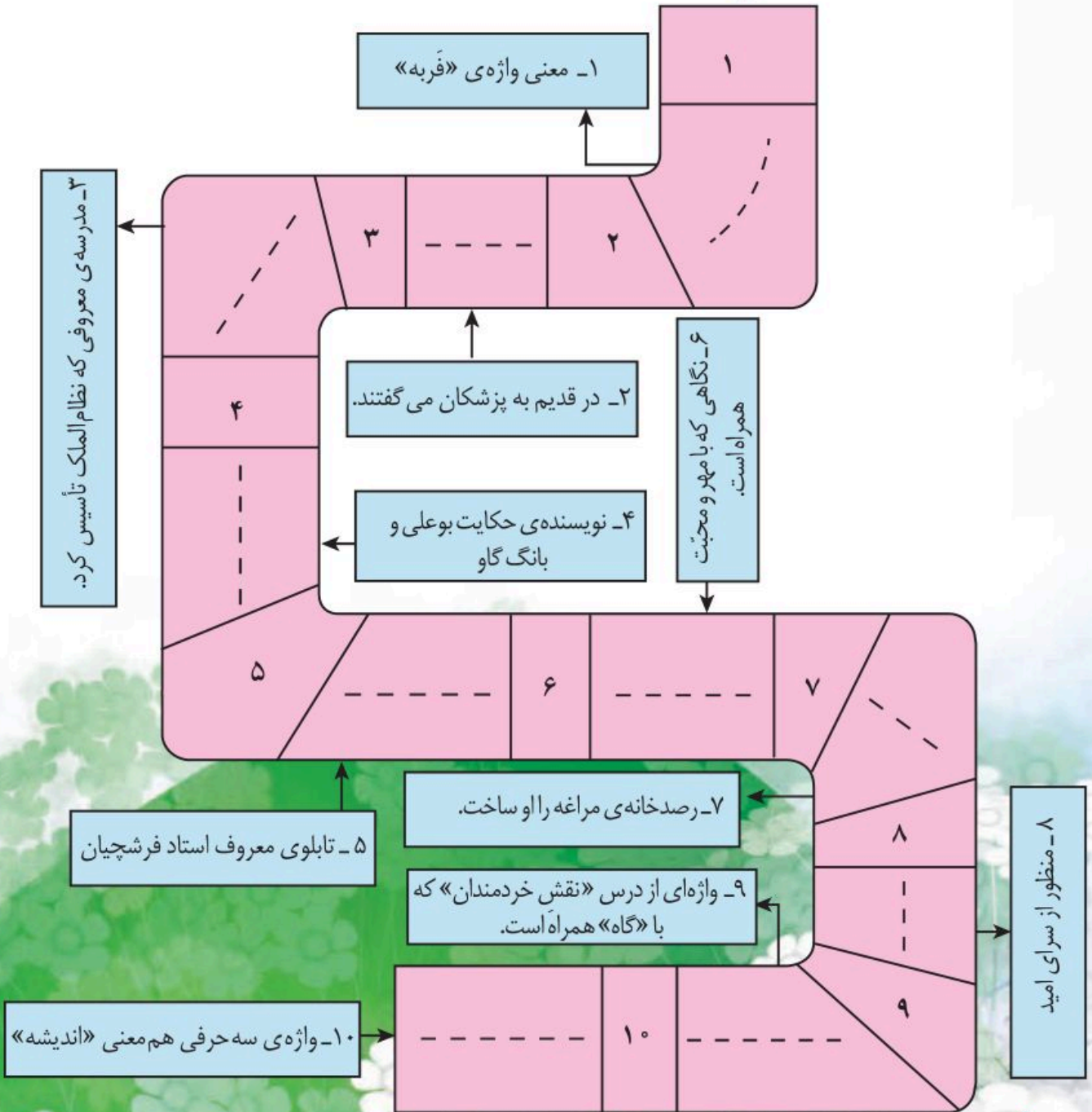
۳ دانشمندان باتکیه بر لطف پروردگار و تلاش بسیار، ایران را به اوج عظمت و سربلندی رساندند.

۴ بخندند بر من، همان جهان از این بچه در آشکار و نهان

۵ کتاب‌ها در قفسه‌های کتاب‌خانه خیلی منظم و خوش‌نما، چیده شده بودند.

با توجه به تابلوهای راهنما، جاهای خالی را پر کنید.

شروع

درس سیزدهم: روزی که باران می‌بارید

درس چهاردهم: شجاعت

درس پانزدهم: کاجستان

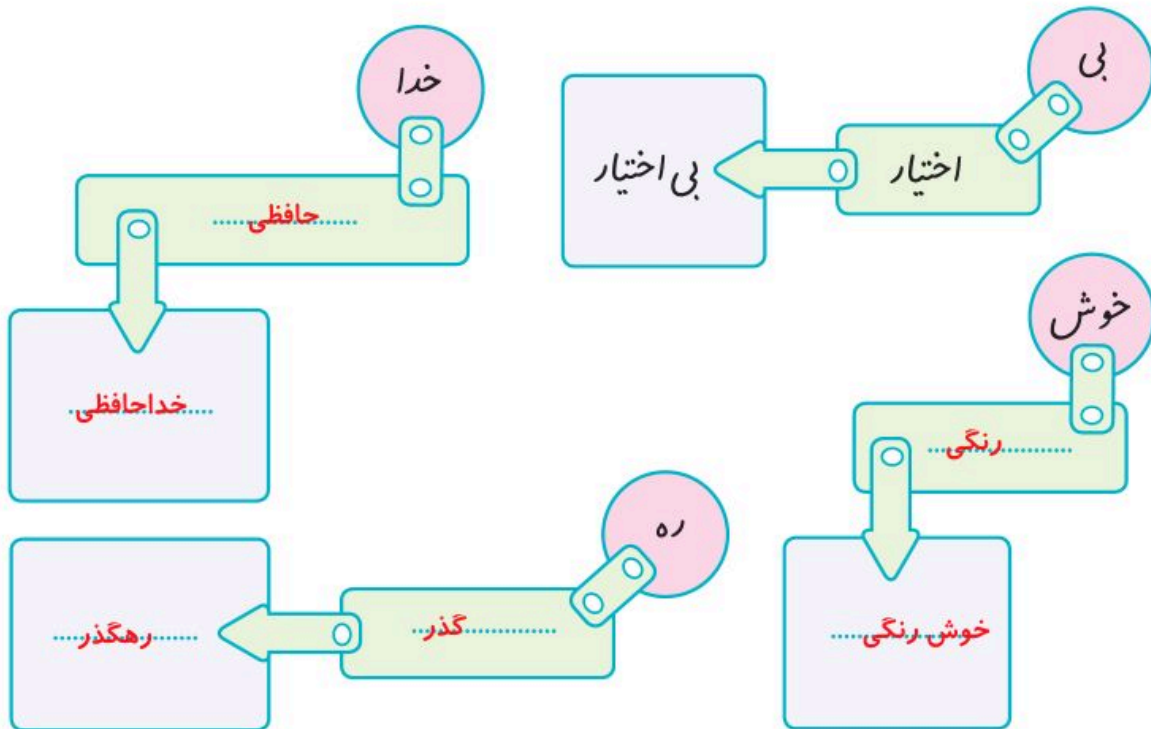
فصل پنجم

راه‌زندگی

املا و واژه آموزی

مانند نمونه، با توجه به متن درس، واژه‌ها را کامل کنید:

۲ ده واژه را که از نظر شما ارزش املائی دارند، از متن درس انتخاب کرده و بنویسید.

قاب فروشی	انتظار	داستان های شاهنامه	چهار گوش	مخصوصا
صاحب الزمان	صندلی	خوش نویس	دکان	پیغام

۳ معنی هر واژه را بنویسید و هر یک را در جمله‌ای به کار ببرید.

«روان نویس» یعنی:	وسيله ای که با آن راحت و روان می نویسند
جمله: من گاهی روان نویس پدرم را قرض می گیرم	
«نامه نویس» یعنی:	کسی که نامه می نویسد
جمله: به نظرم بیشتر نویسندگان، یک نامه نویس ماهر هستند	

الف) جمله‌های زیر را با دقت بخوانید و به ترتیب درست، شماره گذاری کنید.

- ۶ صاحب مغازه پرسید: «نردبان چه؟» طوطی‌ها عاشق نردبان هستند.
- ۱۰ به محض اینکه تاب بخورد، حرف زدنش تحسین همه را برمی‌انگیزد.
- ۱۵ صاحب مغازه با تعجب گفت: «واقعاً متأسفم، حتی یک کلمه هم حرف نزد؟»
- ۱ فردی یک طوطی خرید؛ اما روز بعد، آن را به مغازه برگرداند.
- ۴ فرد یک آینه خرید و رفت.
- ۱۶ فرد پاسخ داد: «چرا، درست قبل از مردنش با صدای ضعیفی پرسید: مگر در آن مغازه غذایی برای طوطی‌ها نمی‌فروختند؟»
- ۱۲ وقتی روز چهارم خریدار وارد مغازه شد،
- ۲ به صاحب مغازه گفت: «این پرنده صحبت نمی‌کند.»
- ۱۳ چهره‌اش کاملاً تغییر کرده بود.
- ۳ صاحب مغازه پرسید: «آیا در قفسش آینه‌ای هست؟ طوطی‌ها عاشق آینه‌اند.»
- ۷ فرد یک نردبان خرید و رفت.
- ۱۴ او گفت: «طوطی مرد!»
- ۱۱ فرد با بی‌میلی یک تاب خرید و رفت.
- ۹ صاحب مغازه برای سومین بار پرسید: «آیا طوطی شما در قفسش تاب دارد؟ نه؟ خوب مشکل همین است.»
- ۵ او روز بعد بازگشت و گفت: «طوطی هنوز صحبت نمی‌کند.»
- ۸ اما روز سوم باز هم آن فرد آمد.

ب) پس از مرتب کردن جمله‌ها به سؤالات زیر پاسخ دهید.

۱) دلیل مرگ طوطی چه بود؟

گرسنگی

۲) طوطی چه کارهایی می‌تواند انجام دهد؟

تاب بازی کند، از نردبان بالا برود، صحبت کند

نگارش

یکی از متن‌های ناتمام زیر را انتخاب کنید و نوشته را ادامه دهید.

۱) با خود گفتم: اگر دست باد، گیسوی درختان را شانۀ بزند و آنها را پریشان کند، آن گاه ...

۲) با قامتی بلند و کشیده، سوار بر اسب از جاده‌ی خاکی میان درختان می‌گذشت ...

۳) روزی دست در دست عصای پدر بزرگ گذاشتم و با آن مسیری را پیمودم، اول حس کردم

عصا در دستم جا نمی‌گیرد ولی کم‌کم او دست مرا گرفت و ...

۴) من داشتم راهم را می‌رفتم که ناگهان برگ‌ی از درخت بر سرم افتاد. اول نفهمیدم که برگ

است، فقط حس کردم چیزی به سرم برخورد کرد، دستی بر سرم کشیدم و ...

۵) چند سالی بود که او را می‌شناختم و می‌دانستم دوست قابل اعتمادی است؛ اما نمی‌دانستم چه

شد که به چنین کاری دست زد. حالا من مانده بودم که چگونه این مسئله را ...

۶) از راهی می‌گذشتم، صدایی توجه مرا جلب کرد. ایستادم. بعد از چند ثانیه سکوت، به طرف صدا

رفتم. به چاهی برخوردم. صدای زوزه‌ی سگ از درون چاه می‌آمد. نگاهی به اطراف انداختم

و ...

موضوع : باد بهاری

با خود گفتم: اگر دست باد گیسوی درختان را شانه بزند و آن ها را پریشان کند، آن گاه کدام پرنده

می تواند لانه ای بسازد و آوازی بخواند؟ اصلاً پروانه ها چه می شوند؟ مگر گلی باقی می ماند وقتی گیسوی

درختان پریشان است.....

داشتم با خودم حرف می زدم که بادی وزید اما نه طوری که گیسوی درختی پریشان شود و گلی

پرپر نسیمی بود اهسته که درختان را شاداب کرد و گل ها را خندان

توجه:

🍎 نخست، متن انتخاب شده را به دقت بخوانید.

🍎 درباره ی آن فکر کنید تا در فضای نوشته، قرار بگیرید.

🍎 با بهره گیری از تخیل، متن را کامل کنید.

🍎 از نشانه های نگارشی، هر جا که لازم شد، استفاده کنید.

🍎 نام مناسبی برای آن انتخاب کنید.

🍎 نوشته را پاک نویس کنید.

شجاعت

درس چهاردهم

املا و دانش زبانی

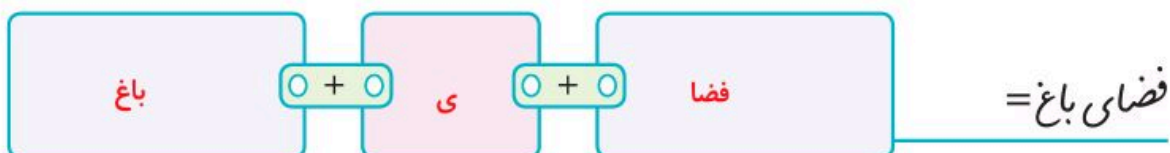
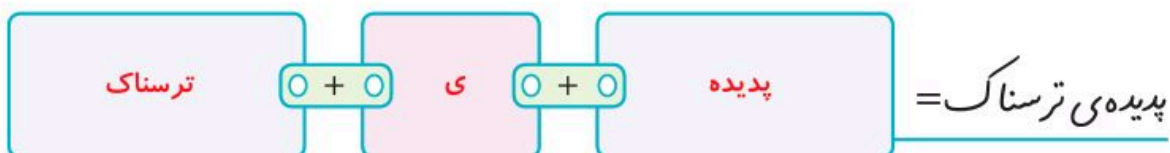
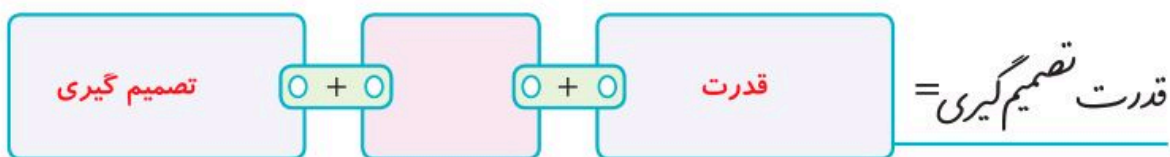

- جاهای خالی جمله‌های زیر را با واژه‌های مناسب از متن درس، کامل کنید.
- شجاع، کسی است که از ..... **خطر** ..... و عاقبت کارهای بدترسد.
- آنچه ناپسند و ..... **نکوهیده** ..... است، این است که انسان بی دلیل بترسد.
- تلخی دارو سلامت انسان را ..... **تضمین** ..... می‌کند.
- امروز علاوه بر ترسیدن و قدرت بدنی به ..... **شجاعت اخلاقی** ..... هم احتیاج داریم.
- خنده بر ترس‌های ..... **دروغین** .....، گام اول شجاعت است.

۲ با توجه به متن درس جاهای خالی را کامل کرده، واژه‌ی موردنظر را بنویسید.

۳ نمودارهای زیر را کامل کنید.

الف) متن زیر را بخوانید.

صد نفر تنها، دو نفر همراه

مسافران کاروانی در راه سفر، به دو راهزن برخوردند. آن دو راهزن، پس از مدتی زد و خورد، تمام کالاها و اشیای قیمتی آنها را گرفتند و پس از آنکه کتک مفصلی به مسافران کاروان زدند، فرار کردند. اهل کاروان نزد حاکم رفتند و ماجرا را تعریف کردند و خواستار دستگیری آن دو راهزن شدند.

حاکم پس از شنیدن سخنان آنها، علت شکست آن عده‌ی زیاد را از آن دو راهزن، جویا شد. یکی از کاروانیان توضیح داد: «جناب حاکم، آنها دو نفر بودند همراه، ما صد نفر بودیم تنها!»

رحماندوست، فوت کوزه‌گری، جلد دوم

ب) با توجه به متن، سه سؤال طرح کنید و پاسخ آنها را بنویسید (سعی کنید بعضی از سؤال‌ها با توجه به مفهوم کلی متن باشد).

دلیل شکست مسافران چه بود؟ متحد نبودن و همبستگی نداشتن

ایا راهزنان موفق شدند؟ جمله ای از متن بیان کنید که دلیل را شرح می دهد

بله: جناب حاکم، آن‌ها دو نفر بودند همراه، ما صد نفر بودیم تنها

سه کلمه جمع از متن پیدا کنید. مسافران - کالاها - سخنان

یکی از موضوع‌های زیر را انتخاب کنید و گزارشی درباره‌ی آن بنویسید.

■ اردوی تفریحی ■ برنامه‌ی یک روز مدرسه ■ گردش علمی ■ بازدید از یک مکان تاریخی، علمی، آموزشی ■ دیدار دو تیم ورزشی

موضوع: دیدار دو تیم ورزشی

بیست و پنجم مهر ماه بود که مسابقه‌ای بین دو تیم ابی و قرمز برگزار شد. من طرفدار تیم ابی

ها بودم و پدرم قرمزها را تشویق می‌کرد. در سومین دقیقه بازیکنان ابی پوش دروازه تیم حریف

را بار کردند. با گل شدن توپ بازیکنان هر دو تیم واکنش نشان دادند. یکی از تیم‌ها مشغول شادی

کردن شد و تیم گل خورده داد و فریاد راه انداخت. این برتری خیلی دوام نیاورد و گل مساوی زده شد.

پدرم با خنده‌ای به من گفت: همه ما با هم رفیقیم، برد و باخت در رفاقت معنایی ندارد

توجه:

- 🍌 موضوع گزارش را معرفی کنید. 🍌 مکان و زمان رویداد را بیان کنید.
- 🍌 جزئیات رویداد را دقیق بنویسید. 🍌 گزارش خود را کوتاه و مختصر بنویسید.
- 🍌 فقط به اصل موضوع، بپردازید.

گاجستان

درس پانزدهم

۱ با حروف در هم ریخته‌ی هر ردیف، یک واژه بسازید.

ای ه ت ز ان	.....تازیانه.....
گ ر ذ ن ا ر ه	.....رهگذران.....
ح ل م ت	.....تحمل.....

۲ از روی بیت‌هایی که کلمه‌های زیر در آنها به کار رفته، یک بار بنویسید.

تأمل	گفت: ای آشنا، ببخش مرا..... خوب در حالی من تامل کن.....
اتفاق	شاید این اتفاق هم روزی..... ناگهان از برای من افتاد.....
خطوط	در کنار خطوط سیم پیام..... خارج از ده دو کاج رویدند.....

۳ در هر یک از جمله‌های زیر، واژه‌ی «چون» به چه معنی است؟

- مادران چون گل‌های باغ بهشتند. ← چون یعنی: مانند، شبیه، مثل.....
- مسافرت را دوست دارم چون چیزهای جدید می‌آموزم. ← زیرا.....
- دانه‌های شبنم چون مرواریدهای غلتان روی برگ‌ها نشسته بودند. ← مانند، مثل، شبیه.....
- چون صدای دریا آرامش بخش بود، ساعت‌ها کنار آن می‌نشست. ← به دلیل اینکه / برای اینکه.....

۱ با توجه به شعر درس، به پرسش‌های جدول زیر، پاسخ دهید.

نام داستان : کاجستان

شخصیت‌های داستان: دو کاج، رهگذران، باد، ابر.

داستان در چه محلی اتفاق افتاده است؟ در کنار خطوط، سیم، پیام، خارج از ده.

داستان در چه زمانی رخ داده بود؟ یکی از روزهای پاییزی.

نظر شما درباره‌ی کاج همسایه چیست؟ یک دوست واقعی که در بدترین شرایط همسایه خود.

را رها نکرد و به کمک او شتافت.

۲ با جابه‌جا کردن اجزای جمله، بیت‌های زیر را مانند نمونه، به زبان ساده بازگردانید.

شعر	باز می‌پچید میان خانه‌ها	بوی اسفند و گلاب و بوی عود
بازگردانی	باز بوی اسفند و گلاب و بوی عود میان خانه‌ها می‌پچید.	
شعر	می‌رسد فصل بهاری جاودان	فصلی از عطر و گل و شعر و سرود
بازگردانی	فصل بهاری جاودان، فصلی از عطر و گل و شعر و سرود می‌رسد	
شعر	کاج همسایه گفت با نرمی:	دوستی را نمی‌برم از یاد
بازگردانی	کاج همسایه با نرمی گفت: دوستی را از یاد نمی‌برم	

قصه‌ی شعر «کاجستان» را به نثر ساده بنویسید.

موضوع: دوستان حقیقی

دو کاج خارج از ده روییده بودند. ابرارن و مردم این دو کاج را دوستان قدیمی می‌دانستند. در یکی

از روزهای پاییزی یکی از کاج‌ها بر اثر رگبار و باد بر روی کاج دیگری افتاد. کاج آسیب دیده خیلی

ناراحت بود به همین دلیل از دوستش عذر خواهی کرد.

اما کاج همسایه با مهربانی تمام به او گفت که با هم دوست هستند و امکان دارد روزی این اتفاق برای

او هم بیفتد. باد که این حرف‌ها را شنید آرام شد و با مهربانی وزید. بعد از مدتی کاج حالش خوب

شد. با جوانه زدن میوه‌های درخت کاج و بارش باران، آن‌جا به کاجستانی زیبا تبدیل شد که دوستی

را به یاد می‌آورد

توجه:

- برای داستان، شروع و پایان مناسبی بنویسید.
- با استفاده از تخیل، بر جذابیت داستان بیفزایید.
- نام مناسبی برای داستان، انتخاب کنید.
- از نشانه‌های مناسب نگارشی، استفاده کنید.

۱ از روی سرمشق زیر، خوش خط و زیبا بنویسید.

نام نیکوگر بماند ز آدمی به کزو ماند سرای زرنگار

نام نیک رنگان ضایع مکن تا بماند نام نیکت ماندگار

سعدی

۲ در جاهای خالی کلمه‌هایی بنویسید که درباره‌ی اسم قبل از خود توضیح دهند.

باد تندی بر صحرامی وزید و خار و خاشاک را با خود به هر سوی برد. راه ..... طولانی... بچه شیر را ..... خسته... و بی رمق کرده بود.

غذای خوش طعم... مادرم را خورده بودم و توی رختخواب ..... نرم... خوابیده بودم.

ته نهر پر از سنگریزه بود و لابه‌لای سنگریزه‌ها پر از ماهی‌های ..... قرمز... و ... کوچک... و ... شیطون... بود.

پیرزن ..... مهربان... و خوش رو... بود.

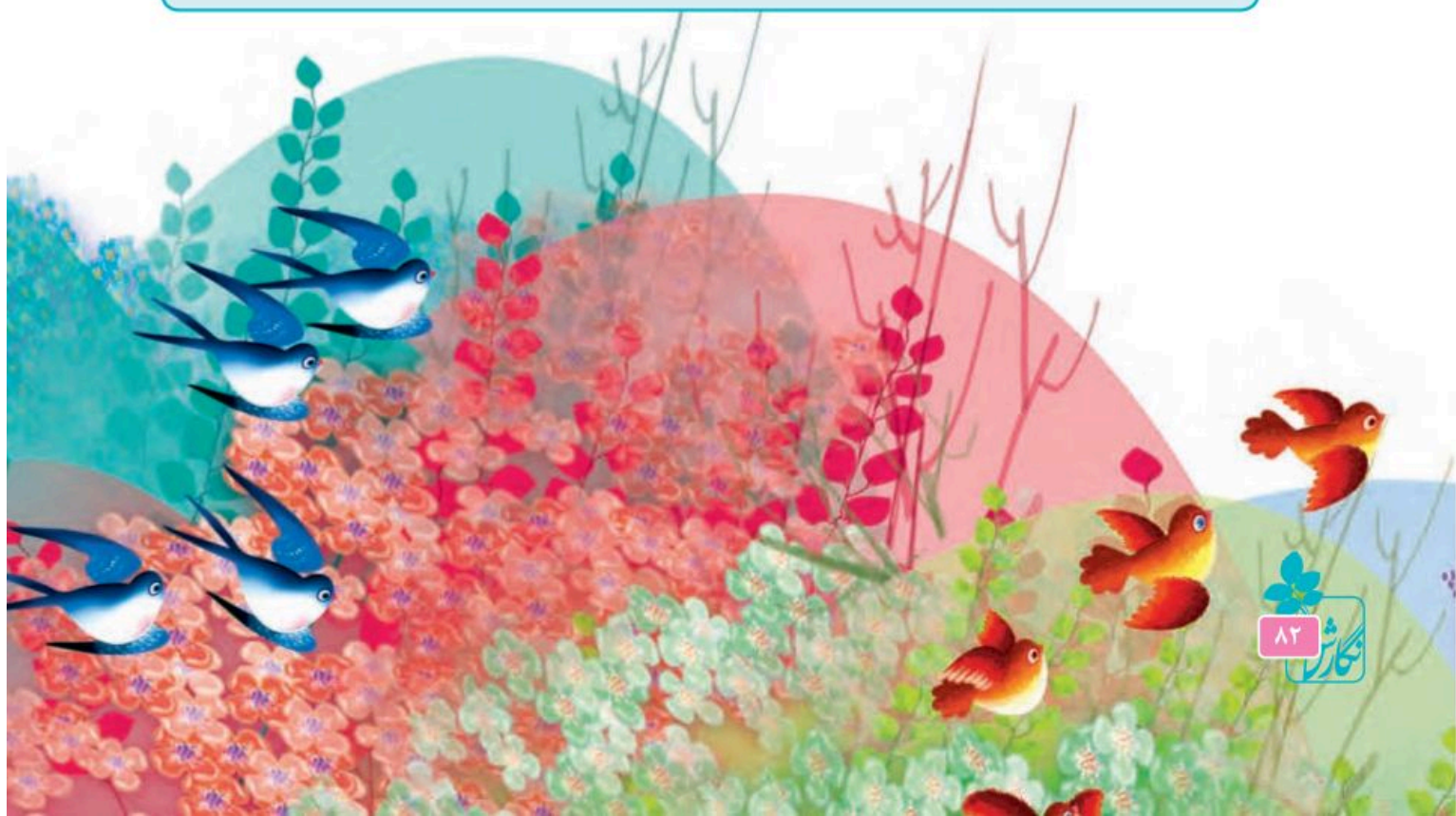
۳ پاسخ هر سؤال را در خانه‌های خود بنویسید و رمز جدول را پیدا کنید.

۱ بوی خوشی دارد. ۲ به معنی دستور است. ۳ ناپسند است. ۴ پلی رنگی در آسمان ۵ دارای اعتبار و بها ۶ دلیری ۷ عکس را در آن می‌گذارند.

			ر	ط	ع	← ۱		
		ن	ا	م *	ر	ف	← ۲	
	ه	د	ی	ه	و	ک	ن *	← ۳
ن	ا	م *	ک	ن	ی	گ	ن	ر ← ۴
	د	ن	م *	ش	ز *	ر	ا *	← ۵
		ت	ع	ا *	ج	ش	← ۶	
			ب	ا *	ق	← ۷		

رمز جدول: حروف ستاره‌دار را طوری کنار هم قرار دهید تا رمز جدول به دست آید.

امام زمان

درس شانزدهم: وقتی بوعلی، کودک بود

درس هفدهم: کار و تلاش

فصل ششم

علم و عمل

درس شانزدهم

وقتی بوعلی، کودک بود

املا و دانش زبانی

بندھایی را که کلمه‌های زیر در آنها به کار رفته است، بنویسید.

دل خوشی

شوق

حفظ

لطف

ستاره که از هیجان و شادی، آرام و قرار از کف داده بود، گفت: پروردگارا، از مهربانی و لطف تو...

سپاس گزاریم و تو را شکر می‌گوییم که فرزندی دانا به ما بخشیده‌ای، ای خدای مهربان، این فرزند...

خوب و دانا را برای ما حفظ فرما

اشک شوق از دیدگان ستاره، فروریخت و گفت: ای خدای بزرگ، این پسرک نازنین من، در این دو

سه ماهه، راه چند تناله را پیموده است؟ من که باور نمی‌کنم، نکند برای دلخوشی من این سخنان را

می‌گویی؟

با توجه به متن درس کلمه‌های خواسته شده را پیدا کنید.

ش	ا	د	ی	ا	ف	ر	ر	ی	ن	کلمه‌ای نه حرفی که پنجمین حرف آن «آ» باشد.
ب	خ	ش	ی	د	ه	ا	ی			کلمه‌ای هشت حرفی که چهارم و هشتم آن «ی» باشد.
ح	ی	ر	ر	ت	ز	د	ه			کلمه‌ای هفت حرفی که حرف اول آن «ح» باشد.
پ	ر	س	و	ج	و					کلمه‌ای شش حرفی که بین دو قسمت آن «و» باشد.
د	ل	س	و	ز						کلمه‌ای پنج حرفی که آخر آن «ز» باشد.

در جدول زیر، مانند نمونه، مثال‌هایی از نگاه کردن و خوب دیدن بنویسید.

خوب دیدن	نگاه کردن
دیدن یک شیء خاص مانند ماشین در خیابان	نگاه کردن از پنجره به بیرون
دیدن فیلم مورد علاقه	نگاه کردن به آسمان
دیدن نقاشی دانش آموزان	نگاه کردن به چمنزار
دیدن البوم خانوادگی	نگاه کردن به مردم در حال پیاده روی

الف) به جمله‌های زیر، توجه کنید.

می‌خواستم بگویم که از این پس، من دیگر توانایی و فرصت ندارم که به حسین چیزی بیاموزم.

هر بیماری و دردی دوره‌ای دارد که باید بگذرد.

کلمه‌ی مشخص شده، یکی دیگر از کلمه‌هایی است که دو جمله را به یکدیگر ربط می‌دهد.

ب) متن زیر را با «که»، «تا»، «و» و «اما» کامل کنید.

نّجار پیری بود ..... که ..... می‌خواست بازنشسته شود. او به کارفرمایش گفت ..... که ..... می‌خواهد ساختن خانه را رها کند ..... تا ..... از زندگی بی‌دغدغه در کنار خانواده‌اش لذّت ببرد. کارفرما از اینکه دید کارگر خوبش می‌خواهد کار را ترک کند، ناراحت شد. او از نّجار پیر خواست ..... که ..... به عنوان آخرین کار، تنها یک خانه‌ی دیگر بسازد. نّجار پیر قبول کرد؛ ..... اما ..... کاملاً مشخص بود ..... که ..... دلش به این کار راضی نیست. او برای ساختن این خانه، از مصالح بسیار نامرغوبی استفاده کرد ..... و ..... با بی‌حوصلگی به ساختن خانه ادامه داد.

وقتی کار به پایان رسید، کارفرما برای واریسی خانه آمد. او کلید خانه را به نّجار داد ..... و ..... گفت: «این خانه متعلق به توست. این هدیه‌ای است از طرف من برای تو.» نّجار یکه خورد. مایه‌ی تأسّف بود! اگر می‌دانست ..... که ..... خانه‌ای برای خودش می‌سازد، حتماً کارش را به گونه‌ای دیگر انجام می‌داد.

با استفاده از کتاب‌ها و منابع مناسب، درباره‌ی یکی از موضوع‌های زیر تحقیق کنید و به صورت گزارشی بنویسید.

■ پیشگیری از بیماری ■ منابع آب آشامیدنی ■ نقش دانشمندان در زندگی انسان

موضوع: پیشگیری از بیماری

همیشه گفته اند پیشگیری بهتر از درمان است. با فکر کردن به این جمله در می یابیم که راه های مختلفی برای پیشگیری وجود دارد. به طور مثال برای رفتن به آزمایشگاه وسایل شخصی داشته باشیم اگر به دندان پزشکی می رویم مطمئن شویم وسایل کاملا تمیز و میکروب زدایی شده اند

البته همیشه هم نباید این گونه احتیاط کنیم؛ زیرا برخی بیماری ها مثل سرماخوردگی از طریق هوا و تنفس هم منتقل می شوند، پس افراد سرماخورده باید از ماسک استفاده کنند. در مورد سرما خوردگی خودمان هم باید رعایت کنیم و با افراد بیمار روبوسی نکنیم و با آن ها دست ندهیم. در هر حال این جمله را هیچ گاه نباید فراموش کنیم که پیشگیری بهتر از درمان است

Blank writing area with decorative floral borders on the left and right sides. The area contains five horizontal dotted lines for writing.

توجه:

- موضوع را انتخاب کنید.
- منابع مربوط به آن را شناسایی و تهیه کنید.
- اطلاعات مناسب را یادداشت برداری کنید.
- یادداشت‌ها را مرتب کنید و در نوشته‌ی خود از آنها استفاده کنید.
- منابع مورد استفاده را به طور دقیق، معرفی کنید (نام نویسنده، ناشر، ...)

کار و تلاش

درس هفدهم

املا و واژه‌آموزی

با توجه به متن درس، جدول‌ها را با واژه‌هایی که دارای نشانه‌های زیر هستند، کامل کنید.

ق	غ
قناعت	فارغ

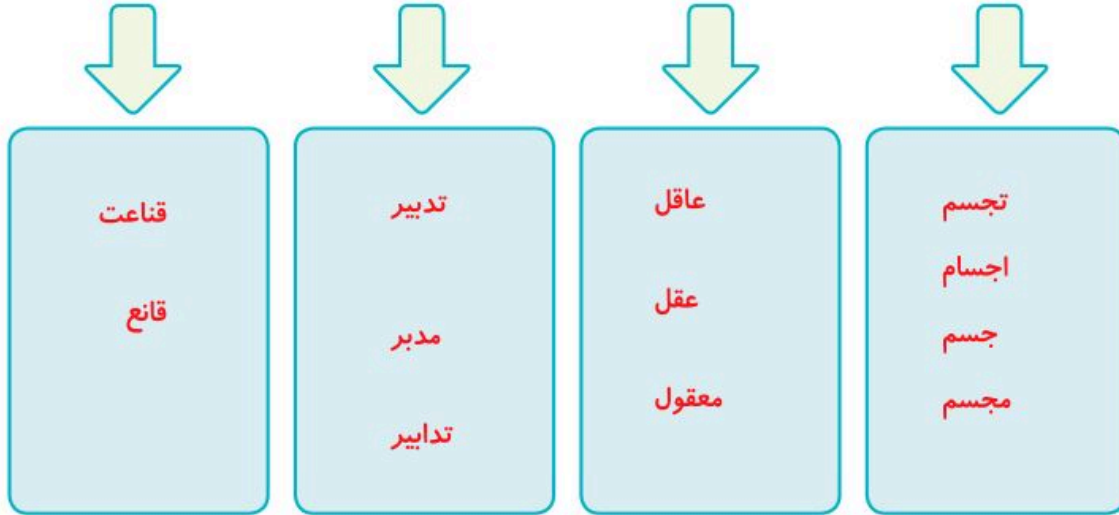
ه	ح
کاه	زحمت

ذ	ز
رهگذر	میانزار

ص	س
قصر	سفر

کلمه‌های زیر را مانند نمونه دسته‌بندی کنید: نظر، ناظر، نظارت

تجسم ■ عاقل ■ تدبیر ■ قناعت ■ اجسام ■ عقل ■ مدبر ■ جسم
 معقول ■ تدابیر ■ قانع ■ مجسم

مانند نمونه واژه‌های جمله‌های زیر را مرتب کنید.

این بارگران را بیهوده مکش	←	مکش بیهوده این بارگران را
ز مور رسم بردباری آموز	←	ز مور آموز رسم بردباری
اندر بهار زندگانی بکوش	←	بکوش اندر بهار زندگانی
در سفره ما، هر چه خواهی بخور	←	بخور در سفره‌ی ما، هر چه خواهی

به کلمه‌های زیر، دقت کنید:

اگر تورا	←	گرت	راه	←	ره
----------	---	-----	-----	---	----

اکنون شما شکل کامل شده‌ی واژه‌های زیر را بنویسید.

کای	←	.....که ای.....	گه	←	.....گاه.....
وزان	←	.....و.از.ان.....	بُد	←	.....بود.....
بُرون	←	.....بیرون.....	کز	←	.....که از.....

در برخی از متن‌ها و شعرها به دلیل آهنگ متن و همچنین زیبایی آن، کلمه‌ها به صورت کوتاه شده (مخفف)، نوشته می‌شوند.

با توجه به متن درس «کار و تلاش» جدول زیر را کامل کنید.

به راهی در، سلیمان دید موری	که با پای ملخ میکرد زوری	یک بیت که لحن خبری دارد.
به تندی گفت: کای مسکین نادان / چرایبی فارغ از ملک سلیمان		یک بیت که لحن پرسشی دارد.
که تدبیر، عاقل باش و بینا / ره امروز را مسپار فردا		یک بیت که علامت «،» دارد.
نیفتد با کسی ما را سر و کار / که خود، هم توشه داریم و هم انبار		یک بیت که دو جمله با نشانه‌ی ربط «که» به هم متصل شده باشند.

توجه:

- در تبدیل کردن شعر به قصه، نکات زیر را، رعایت کنید.
- 🍷 موضوع اصلی شعر و شخصیت‌های داستان را حفظ کنید؛
- 🕒 زمان، مکان و رویدادها را بیان کنید؛
- 📖 در بیان رویدادها، جزئیات را دقیق بنویسید؛
- 🏠 برای داستان، شروع و پایان مناسبی بنویسید؛
- 🎨 از تخیل، برای جذابیت داستان، استفاده کنید؛
- 👤 نام مناسبی برای داستان، انتخاب کنید؛
- 🖼️ از نشانه‌های مناسب نگارشی، استفاده کنید.

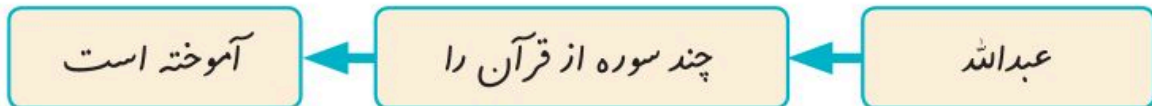
از روی سرمشق زیر، خوش خط و زیبا بنویسید.

خدایا یک نفس آوازا آوازا دلم را زنده کن اعجازا اعجازا

بیا بال و پر ما را پیاموز به قدر یک نفس پرواز! پرواز

مانند نمونه، نمودار مربوط به هر جمله را رسم کنید.

جمله: عبدالله چند سوره از قرآن را آموخته است.

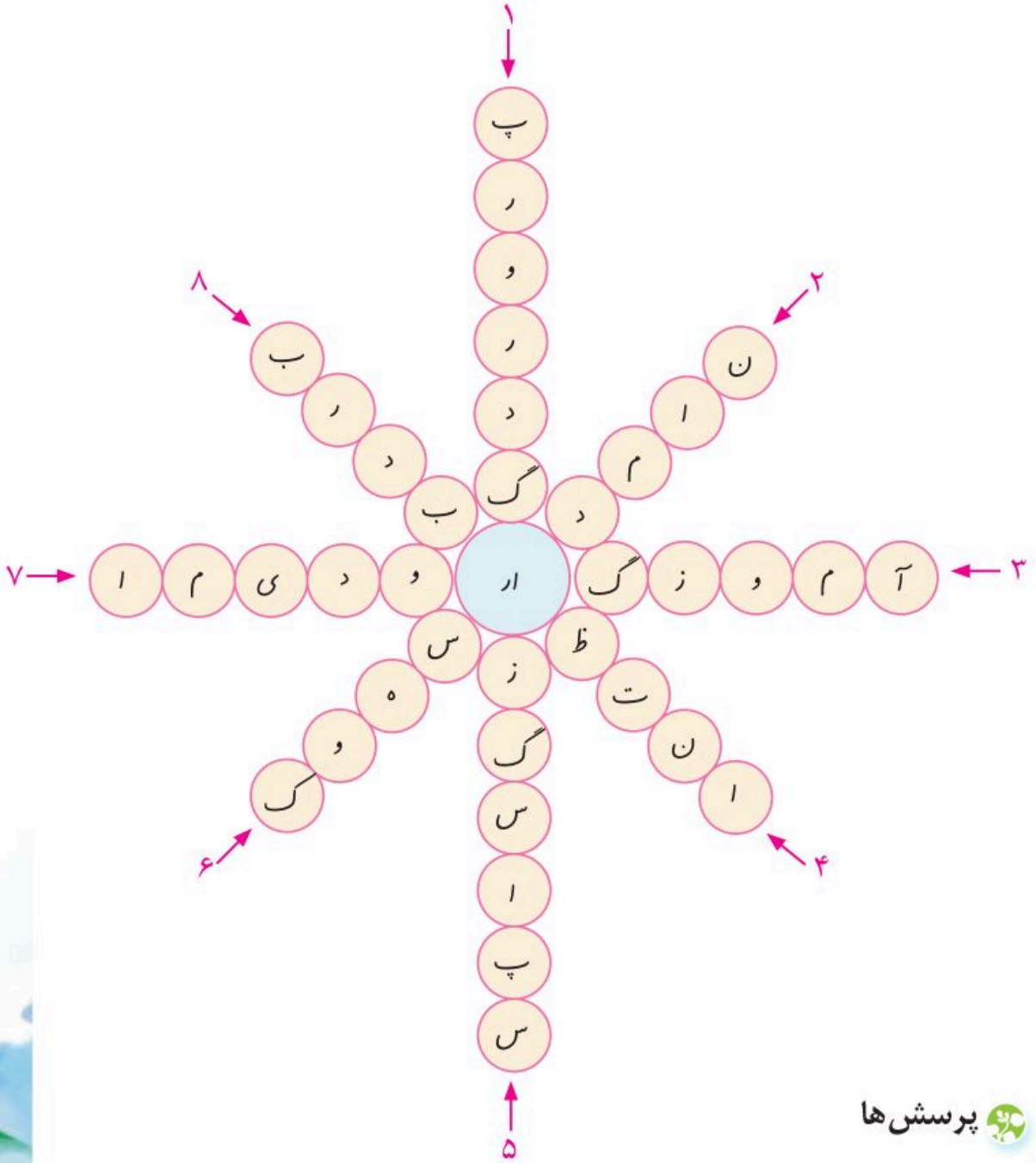
جمله: جوانی آرزوی رفتن به خانه‌ی کعبه را در سر داشت.

جمله: پدر و مادرم شوق آموختن را در من به وجود آوردند.

برای واژه‌های داخل جدول، پرسش‌های مناسب بنویسید.

پرسش‌ها

.....افریننده همه موجودات.

.....مشهور و نام اور

۲ به دانش آموزان درس می دهد

۴ برای ظهور حضرت مهدی می کشیم

۵ از خدا به خاطر همه نعمت هایش هستیم

۶ همان کوهستان است

۷ به رحمت الهی و از بتدگان نا امید

۸ صبور و شکبها

